

DI

DRITA ISLAME

Shqipëria 111 vjet shtet

Revista Drita Islame në versionin online...

www.dritaislame.al

TEOLOGJI

BOTA JONË

REFLEKSIONE

TRASHËGIMI KULTURORE

FAMILJA

PERSONALITETE

www.dritaislame.al

“Drita islame”
Botim i Komunitetit Mysliman
të Shqipërisë

DREJTOR
Dorian Demetja

KRYEREDAKTOR
Mehmet Disha

DIZAJNI DHE FAQOSJA
Erzen Carja

KONTAKT:
Tel/fax 04 223 04 092
E-mail: info@dritaislame.al

Viti XXXII i botimit
Nr. 11 (486)
Nëntor, 2023

ISSN 2226-7115

Artikujt
që vijnë në redaksi
dhe botohen,

nuk paraqesin domosdoshmërisht
edhe pikëpamjet e revistës.

Materialet e sjella në redaksi,
pavarësisht nëse botohen apo jo,
nuk i kthehen autorit.

PËRMBAJTJA

4 Shqipëria 111 vjet shtet / Mehmet Disha

6 33 Vjet nga rihapja e aktivitetit fetar islam / Dorian Demetja

8 Lajme / Aktivitete

12 Fazat e të menduarit / Abdullah Demir

16 Roli i dijetarëve fetarë myslimanë në
lëvizjen kombëtare shqiptare / Nehat Krasniqi

20 Urrejta zbutet me butësi / Redaksia

22 Mendjet e ndotura dhe zemrat e çrregullta / Tauland Bica

26 Normat e këshillimit sipas fesë Islame / Erjol Haxhiu

28 Letra e Profetit Muhamed (a.s.) për Kajserin, mbretin e Bizantit / M. Jusuf Kandeheui

30 28 Nëntor 1912 / Retrospektivë

32 Haxhi Hafiz Sabri Koçi (1921-2004) / Personalitet

36 Sekretet e një martese të lumtur / Aisa Kokiçi

38 Për ty o Resul-Allah / Andon Çepe

Shqipëria 111 vjet shtet

Pavarësia e vendit tonë ishte fryt i ndërgjegjes kombëtare e shoqëruar me përpjekje, djersë e gjak prej bijve që lindi e rriti ky truall. Vatra e atdheut mblodhi ëndrrat e përbashkëta dhe zemrat e njerëzve që kërkonin lirinë.

Njëqind e njëmbëdhjetë vjet më parë, populli ynë fitoi të drejtën për të jetuar i lirë e i pavarur në vendin e tij. Që nga ajo kohë, shumë gjëra kanë ndryshuar dhe ka patur periudha të vështira që popullit tonë i është dashur të përballojë, e megjithatë, forca qëndron dhe shpresa për qetësi e zhvillim, mbetet pjesë e zemrës së gjithkujt.

Kujtojmë me nderim medresistët e hoxhallarët, që me përkushtim, përgjegjësi kombëtare e fetare islame dhe sakrificë, dhanë kontributin maksimal për ta bërë Shqipërinë të lirë, të pavarur dhe popullin shqiptar të bashkuar.

Deri në arritjen e kësaj dite, populli ynë provoi pushtues të shumtë. Tashmë, mes gjithë atyre vështirësive, kemi një shtet tonin e gëzojmë të drejtën e mëvetësisë.

Është e qartë që personalitete të shquara të fesë Islame kanë dhënë një kontribut të veçantë për ekzistencën e popullit dhe të kombit shqiptar. Në përpjekjet dhe në luftën e gjatë për ruajtjen e identitetit kombëtar, ata kanë marrë pjesë në të gjitha ngjarjet më të rëndësishme. Mjafton të hedhim një sy me kujdes në të gjitha ngjarjet me karakter historik dhe politik dhe do vëmë re se prania e prijësve myslimanë është kudo e pashmangshme. Që nga kryengritjet kundër Tanzimatit me sheh Mustafën e sheh Fezën e deri te përfaqësimi në organizma si Komiteti i Stambollit, me Hoxha Hasan Tahsinin e madh,

duke vazhduar me Daut efendi Boriçin, në Lidhjen e Prizrenit, me Hafiz Ibrahim Shkupin, në Kongresin e Manastirit, me Myfti Vehbi Dibrën, Hafiz Ali Korçën dhe Ismail Efendi Ndroqin në Kongresin e Dibrës, me Myfti Vehbi Dibrën e Sheh Ahmet Pazarin në shpalljen e Pavarësisë më 1912 dhe ngritjen e flamurit, etj.

Pra, në gjithë rrjedhën e ngjarjeve që përcaktojnë fatin e Shqipërisë e të shqiptarëve, pa dyshim, gjen edhe ata, krerët e besimit mysliman, krah për krah, dorë për dorë e gojë për gojë me të gjithë klerikët e besimeve të tjera në Shqipëri.

Feja Islame është universale. Ajo, në shpirtin e besimtarëve, u jep jetë e gjallëri kombësive, mbi bazën e respektimit të barazisë midis tyre. Zoti në Kur'anin Famëlartë urdhëron:

"O ju njerëz! (është thirrje dhe urdhër për tërë njerëzimin) Vërtet Zoti ju krijoi juve nga një mashkull e një femër (jeni vëllezër e jetoni si të barabartë). Ju bëri popuj e fise që të njiheni midis jush e, pa asnjë dyshim, tek Allahu, më i nderuari prej jush, është më i ruajturi (nga padrejtësitë)." (Kur'an, 49:13)

Që kur lind njeriu, lind për të jetuar i lirë. Ai nxirret nga errësira e bëhet i lirë e i aftë të zgjedhë vetë rrugën e jetës. Krijimi në kombësi të ndryshme e në gjuhë të ndryshme u jep të drejtën këtyre kombësive ta ndërtojnë jetën në vendet e tyre, të lirë e të pavarur. Pra, askush, as i madh e as më i fuqishëm, nuk ka të drejtë t'u heqë kombësive të tjera të drejtën për të jetuar të lirë e të pavarur. Kjo është e drejta islame për popujt. Zoti i krijoi të jetojnë të lirë.

Feja Islame, në mënyrë të përsosur, thekson detyrimet që sjellin pavarësinë. Ajo bën detyrë të domosdoshme pavarësinë. Gjithashtu bën detyrë edhe njohjen, ruajtjen dhe zhvillimin e vendlindjes.

"Të duash atdheun është detyrë e besimit Islam." – thotë Profeti (a.s.) Ai që i përkushtohet atdheut dhe popullit të tij, deri në sakrificën finale, merr dy shpërblime: në vlerësimin Islam radhitet pas profetëve, emërohet "shëhid" dhe është i shlyer nga tërë përgjegjësitë e tjera. Futet e përjetësohet në ndërgjegjen e popullit.

Epokë pas epoke, në njëfarë mënyre, vendi ynë akoma nuk arriti ta gjente lulëzimin siç duhej, në mënyrë që të mund të kishim zhvillimin dhe përparimin e duhur krahas kombeve të tjera. Sot, 111 vjet që pas shpalljes së pavarësisë, ende kemi një sërë problematikash madhore me të cilat na duhet të përballlemi: ikja e të rinjve, zbrazja e qyteteve e fshatrave, mangelësia e mundësive, korrupsioni dhe vjedhja, janë bërë shkak që vendi ynë të stonjë përballë tejkalimit të së keqes.

Megjithatë, Zoti nuk e ndryshon gjendjen e një populli gjersa ai vetë të përpiqet të ndryshojë vetveten. Këtu është rëndësia madhore e fesë Islame në ditët e sotme, sepse feja mban shtyllat e moralit gjallë, forcon ndërgjegjen, ruan mirësinë e zemrave dhe pastërtinë e besimeve dhe ajo e forcon individin të punojë për nga e mira dhe të ruhet nga e keqja. Përderisa do të ketë njerëz që e duan kombin dhe i përmbahen fesë, do të ketë gjithmonë premisa se e nesërmja do të sjellë zhvillim dhe ndryshim. Kjo sigurisht, kërkon forcë, por këtu e provon veten një komb, te forca për ndryshim, gjë që nuk na , ungon ne shqiptarëve.

Zoti e begatofte këtë vend dhe e gjallëroftë me filiza të rinj që e duan fenë dhe i frikësohen Zotit me devotshmëri, e, i përkushtohen atdheut për të për mirësuar edhe jetët e të tjerëve!

Mehmet Disha

33 vjet

nga rihapja e aktivitetit fetar islam

Diktatura me tërë egërsinë e vet, hoqi mësimin e besimit nga shkolla, mbylli të gjitha shkollat për përgatitjen e kuadrit fetar, pezulloi shtypin fetar dhe botimet, sekuestroi të gjitha bibliotekat personale me literaturë fetare, ndaloi funksionimin e objekteve fetare, pengoi zhvillimin e riteve fetare, xhamitë i shndërroi në magazina e stalla dhe sigurisht shumicën e tyre i shkatërroi dhe i rrafshoi. Nga 1127 xhami që ishin në vitin 1967, vit kur Shqipëria u shpall vendi i parë ateist në botë, në vitin 1990 numëroheshin vetëm disa. Hoxhallarët më të shquar i burgosi dhe i pushkatoi, kurse disa prej tyre i dëboi nga qyteti, i la pa punë, u bëri presione që të hiqnin petkun fetar e të mohonin pikpamjet e tyre, shkurt, u përpoq me çdo mjet që të mos linte asgjë nga feja dhe ndjenjat e popullit për të.

Megjithatë ishte e kaluara islame e këtij populli, që zbuti shthurjen totale të shoqërisë sonë prej furtunesh komuniste, dhe shumë besimtarë e ruajtën identitetin e

tyre, duke kryer edhe një pjesë të riteve fshehurazi. Në mënyrë të kujdesur, pa marrë parasysh pasojat e rënda vetiake e familjare që rridhnin nga zbulimi i tyre, ata mbanin ramazan, faleshin, bënin lutje e bamirësi dhe mbanin gjallë në shpirtin e tyre dashurinë për Zotin, Profetin e fenë islame, kishin besim në mëshirën e ndihmën e Zotit, duke shpresuar ditë më të mira.

Rihapja e aktivitetit fetar islam, pas rënies së sistemit komunist në Shqipëri, u bë ditën e premte më 16 nëntor 1990, në Xhaminë e Plumbit në Shkodër. Lidhur me këtë ditë të shënuar, ish myftiu i Shkodrës, H. Faik Hoxha, mes të tjerash shkruan: "Pesë vjet më parë, një grup qytetarësh, shumica të rinj, morën iniciativën e guximshme për të hapur xhaminë, për të falur xhumanë, për të ripërtërirë fenë, për të rifituar të drejtën e ushtrimit të lirë të besimit fetar. Duke përkujtuar këtë ngjarje të shënuar historike, na del përpara ai miting i madh popullor me rreth 60.000

pjesmarrës nga qyteti e fshati, nga të gjitha moshat, të mbledhur me dëshirën dhe vullnetin e tyre të lirë, të cilët shprehën urrejtjen për diktaturën dhe ndjenjat e tyre për fenë.¹ Kurse për ceremoninë e rihapjes së xhamisë së Plumbit, gjatë një interviste e pyetën Hafiz Sabriu: "A menduat për pasojat që mund të kishit në drejtimin e kësaj ceremonie?" Ai u përgjigj: "Duke kujtuar të gjitha vuajtjet e mundimet, nuk kisha se çfarë të humbisja. Përkrahur nga djemtë dhe i ftuar nga rinia e mrekullueshme shkodrane, unë e ndjeja veten superior ndaj atyre që duhej të kisha frikë."²

Në fjalën e hapjes, hirësia e tij Hafiz Sabri Koçi, më pas kryetari i parë i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë pas

1. Faik Hoxha, "Duke kujtuar një përvjetor", Gazeta Drita Islame, nr. 21 (82), viti IV i botimit, dhjetor 1995.

2. Faik Luli – Islam Dizdari, "Një jetë në shërbim të fesë", f. 56, Tiranë 1996.

komunizmit, vuri në dukje nevojën e ushtrimit të fesë nga çdo njeri dhe në çdo kohë. Ai, pasi falënderoi Zotin për mirësitë e Tij të panumërta, vlerësoi lart mundin dhe përpjekjet e të gjithë atyre që ndihmuan në rikthimin e xhamisë në gjendjen e saj funksionale. Nga xhamia e Plumbit u dëgjuan pas shumë vitesh ajetet e Kur'anit dhe Hadithet e Muhamedit (a.s.), të cilat, me besnikërinë më të madhe, i kishte ruajtur në kujtesën e tij Hafiz Sabriu.

Duke përkujtuar këtë ngjarje, këtë ndodhi të madhe pas 3 viteve (1993), z. Ismail Muçej, kryeredaktor i parë i gazetës "Drita Islame", shprehet: "Deshi s'deshi qeveria e asaj kohe, feja u legalizua praktikisht, duke dhënë shkëndijën e parë për qytetet dhe fshatrat e tjera të Shqipërisë, të cilat filluan të hapin, njëra pas tjetrës, faltore."

1

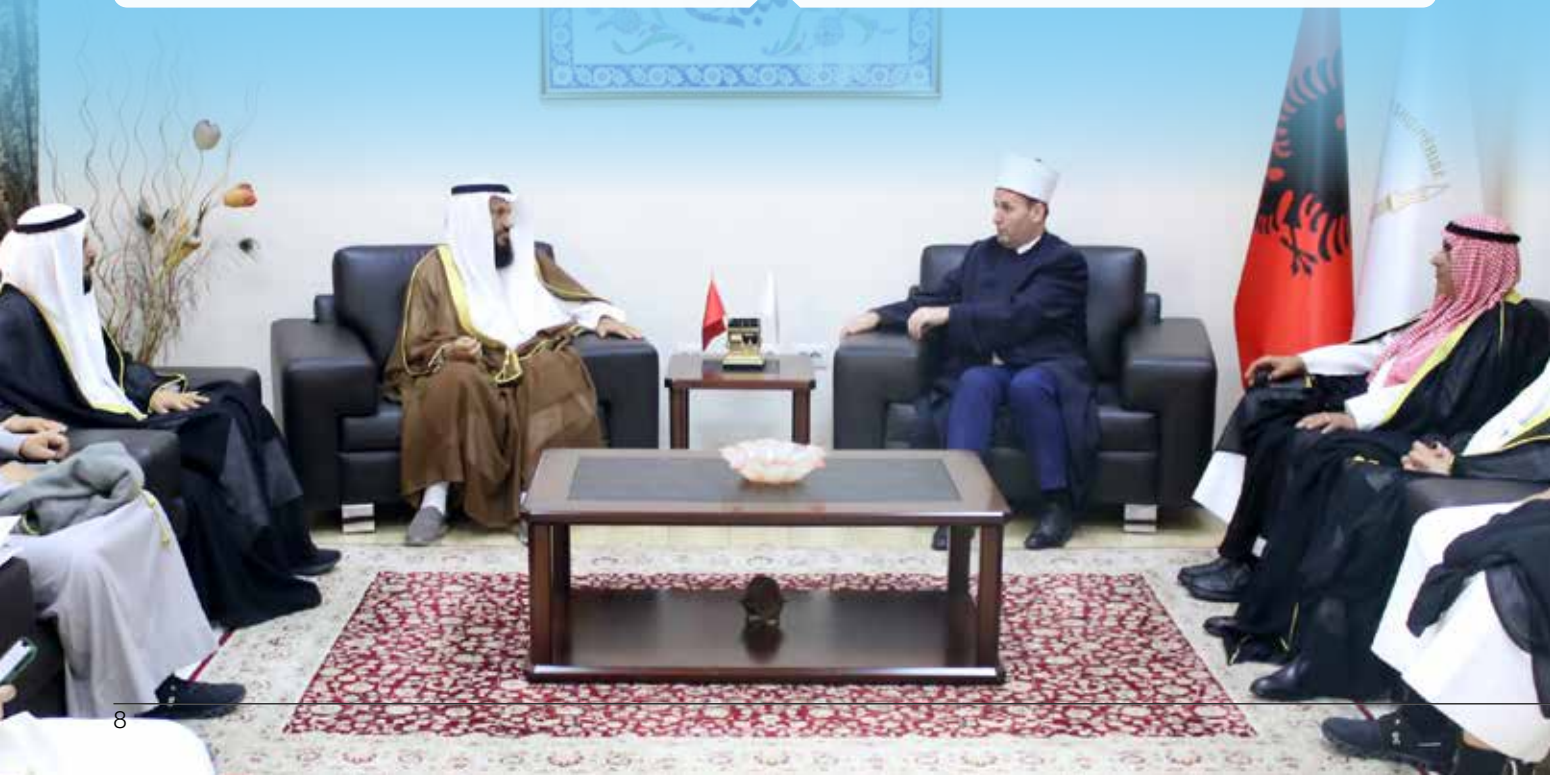
**NJË DELEGACION PËRFAQËSUES I GRUPIT TË MIQËSISË PARLAMENTARE
MIDIS KUAJITIT DHE SHQIPËRISË VIZITË NË KMSH**

Një Delegacion përfaqësues i Grupit të Miqësisë Parlamentare, me kryetar, Muhamed Hajif el-Matjiri dhe anëtarë: Felah Dahi el-Haxheri dhe Adil Xhasim el-Demkhi, vizituan Komunitetin Mysliman të Shqipërisë, ku u pritën nga kryetari, H. Bujar Spahiu dhe Myftiu i Tiranës, z. Lauren Luli.

Në fjalën e tij hapëse, kryetari Spahiu, pasi ju uroi mirëseardhjen të pranishmëve, shprehu vlerësimet e tij karshi marrëdhënies mjaft pozitive që karakterizon dy vendet mike. Më tej, ai i njohti të lartëpërmendurit me institucionin e KMSH-së, përfshirë këtu selinë në qendër, myftinitë, institucionet në varësi dhe kontributin e tij në mbarëvajtjen e shoqërisë.

Ndërsa Kryetari i delegacionit mik, ndau përshtypjet e kësaj vizite zyrtare në vendin tonë. Më tej ai vlerësoi rolin e Komunitetit Mysliman të Shqipërisë në promovimin e vlerave universale dhe dialogut ndërfetar në shoqërinë tonë.

Kjo vizitë e delegacionit në fjalë, vjen në kuadër të një sërë takimesh zyrtare që ata po zhvillojnë me institucionet më të larta të vendit tonë.

2

KRYETARI I KMSH, H. BUJAR SPAHIU, MERR PJESË NË CEREMONIË E INAUGURIMIT TË RESTAURIMIT TË DY XHAMIVË TË QYTETIT TË PESHKOPISË

Në këtë ceremoni, ishin të pranishëm gjithashtu edhe Myftiu i Qytetit, z. Muis Kurtulla, Kryetari i Bashkisë "Peshkopi", z. Rahim Spahiu, Drejtori i Vokf-Investimeve në KMSH, z. Edison Hoti, Kryetari i Fondacionit "Mirënjohja", z. Abdusamet Shehu, Kryetari i Qendrave Islame në Gjermani, z. Mensur Efendi Halili, Myftiu i Bulqizës, z. Sejdin Strazimiri, si dhe besimtarë të shumtë të qytetit.

Ky program u çel me leximin e disa ajeteve Kuranore nga imami Ylli Xhari, për të vazhduar më tej me fjalën hapëse të myftiut të Dibrës, z. Kurtulla, i cili pasi ju uroi mirëseardhjen të pranishmëve, theksoi dhe njëherë nevojën që kishin dy xhamitë e këtij qyteti për tu restauruar dhe problematikat që hasnin gjatë frekuentimit të tyre. Më tej, ai falenderoi besimtarët të cilët shprehën gatishmërinë e tyre në restaurimin e xhamive.

Të pranishmit i përshëndeti gjithashtu edhe Kryetari Spahiu.

3

REAGIM

Komuniteti Mysliman i Shqipërisë po ndjek me shqetësim luftën mes Hamasit dhe Izraelit që ka filluar prej ditësh.

Sulmet ndaj civilëve të pafajshëm janë të papranueshme nga cilado palë që të vijnë, ashtu sikurse është e papranueshme kundërpërgjigjja jo-proporcionale.

Derdhja e gjakut të njerëzve të pafajshëm është një akt barbar dhe jashtë çdo norme e parimi që parashikon lufta.

Politikat agresive të të dyja palëve dëmtojnë rëndë perspektivën e paqes mes dy popujve, atij palestinez dhe izraelit.

Ne shpresojmë që fuqitë e mëdha, të cilat kanë detyrën dhe përgjegjësinë të menaxhojnë ekulibrat ndërkombëtarë, të ndërhyjnë sa më parë dhe të 'i japin fund kësaj lufte.

Paqja është një nga begatitë më të mëdha që Zoti i ka dhënë njeriut dhe kërkon prej tij që ta ruajë atë, duke thënë: "O ju që keni besuar, hyni në paqe të gjithë së bashku..." (Bekare/208)

Edhe Profeti ynë (a.s) në çdo rast këshillon paqen si të vetmen formë të pranueshme jetese për njeriun.

Zoti i mëshiroftë shpirtat e atyre që kanë humbur jetën, u dhëntë shërim të plagosurve dhe forcë atyre që po përballen çdo ditë me pasojat e kësaj lufte!

4

KRYETARI I KMSH, H. BUJAR SPAHIU, MERR PJESË NË KONFERENCËN E TETË NDËRKOMBËTARE, ME TEMË: "FETVAJA DHE SFIDAT E MIJËVJEÇARIT TË 3-TË"

Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, ishte për një vizitë zyrtare në Kairo, ku mori pjesë në konferencën e tetë ndërkombëtare, me temë: "Fetvaja dhe Sfidat e Mijëvjeçarit të 3-të", e organizuar kjo nga Myftinia e Egjiptit, nën kujdesin e Shkëlqesisë së Tij, Abdul-Fetah el-Sisi, President i Republikës.

Kjo konferencë mbledhi së bashku drejtues institucionesh fetare, studiues dhe akademikë nga më shumë se njëqind vende të botës.

Fokusi i temave të trajtuara gjatë dy ditëve në të cilat u zhvilluan punimet e konferencës, ishin problematikat më aktuale dhe të rëndësishme që lidhen me fetvanë dhe standardizimin e punës me të.

Në një nga sesionet e konferencës, kryetari Spahiu, mbajti edhe një kumtesë, ku theksoi rëndësinë e organizimeve të tilla ndërkombëtare për të analizuar sfidat e reja që po sjell ky mijëvjeçar në fushën e fetvasë.

Gjatë qëndrimit në Kairo, kryetari Spahiu, zhvilloi disa takime me personalitete të ndryshme në kuadër të kësaj konference, veçojmë këtu takimin me Myftiun e Egjiptit, dr. Sheuki Ibrahim Al-lam.

5

**AKTIVITETI FETAR NGA KËSHILLI I XHAMISË
"YMER PRIZRENI" NË GRAZ TË AUSTRISË**

Këshilli i xhamisë "Ymer Prizreni" në Graz të Austrisë, me rastin e 20-vjetorit të themelimit të kësaj xhamie, zhvilluan një aktivitet fetar ku dhe inauguruan ambientet e reja të saj.

Kjo ceremoni mboldhi sëbashku përfaqësues nga bashkësia fetare e Shqipërisë, Maqedonisë së Veriut, Kosovës, Luginës së Preshevës dhe Pazarit të Ri (Sanxhakut).

Në fjalën e tij hapëse, kryetari i xhamisë, z. Zemri Salija, pasi ju uroi mirëseardhjen të pranishmëve ndau shkurtimisht historikun e jetës fetare dhe kontributin e besimtarëve në ndërtimin e xhamisë së re në këtë qytet.

Më tej, Kryetari i Komunitetit Mysliman të Shqipërisë, H. Bujar Spahiu, në fjalën e tij të rastit, përgëzoi organizatorët për këtë tubim dhe theksoi rëndësinë e përhapjes së fjalës së Zotit në vendet perëndimore.

Fjalë përshëndetëse mbajtën gjithashtu: z. Ymit Vural, z. Shaqir Fetahu, z. Vahidin Beluli, Dr. Mevludin Dudiq, Ibrahim Ahmeti, Dr. Selver Xhemali dhe imami Dalip Aliu, të cilët vlerësuan angazhimin e vazhdueshëm të besimtarëve dhe përcollën mesazhe të shumta të paqeje, harmonije e bashkëpunimi.

Pas përfundimit të kësaj ceremonie, të lartëpërmendurit prenë simbolikisht shiritin e përirimit dhe vizituan ambientin e brendshëm të xhamisë.

Ndërtimi i xhamisë "Ymer Prizreni" u bë kryesisht me mbështetjen e besimtarëve, veçojmë këtu kontributin e nënkryetarit të kryesisë së kësaj xhamie, z. Arian Strazmiri.

Gjatë kësaj vizite, kryetari Spahiu, shoqërohej nga nënkryetari, z. Taulant Bica dhe Drejtori i Vakf-Investimeve në KMSH, z. Edison Hoti.

Fazat

e të menduarit

Një nga të mirat që Allahu i Madhëruar ua ka dhuruar njerëzve është aftësia për të menduar dhe arsyetuar. Të menduarit nënkupton nxjerrjen e një propozimi të ri nga një ose më shumë propozime dhe arritjen e një përfundimi. Mendja arrin në gjykimin, pra në përfundimin, duke vendosur një lidhje midis premisave.¹

Ekzistojnë tri lloje të arsyetimit: talil (deduksion), istikra (induksion) dhe temthil (analogji). Një person përdor një nga këto tre mënyra kur mendon. Këto tre rrugë të mendjes njerëzore përbëjnë formën e saj. Megjithatë forma e të menduarit mbetet e njëjtë në çdo kohë dhe vende, në kohë dhe vende të ndryshme mund t'i japë më shumë peshë njëres prej këtyre tre mënyrave të arsyetimit. Disa njerëz mund të përdorin më shumë induksionin, disa mund të përdorin më shumë analogjinë.²⁻³

Mendja mund të përshkruhet si vendi ku ndodh mendimi. Bediuzzaman Said Nursi përmend mendjen dhe ndërgjegjen si dy njësi të zemrës: "(Zemra) është një ndjesi hyjnore manifestimi i emocioneve të së cilës është ndërgjegjja dhe reflektimet e së cilës janë mendja."⁴ Emocionet ndodhin në njësinë e ndërgjegjes së zemrës dhe mendimet ndodhin në njësinë e trurit.

Mendimi zhvillohet në mendje përmes fazave të caktuara. Këto janë tekhajjul (imagjinata), tesavvur (vizioni), teakkul (konceptimi/njohja), tasdik (vertetimi), iz'an (mprehtësi/admirim), iltizam (korrelacion) dhe 'itikad (besimi). Ne mund t'i lidhim këto faza me tre nivelet e ndërgjegjes njerëzore në psikologji. Imagjinata dhe vizioni janë kryesisht të lidhura me nënndërgjegjen. Përvojat e një personi ruhen në nivelin e nënndërgjegjes. Nëse ky mjedis është i ndyrë, edhe imagjinata dhe vizioni do të jenë të pista. Nëse nënndërgjegjja është plot me kujtime të pastra dhe të bukura, imagjinata dhe vizioni gjithashtu do të jenë të pastra dhe të bukura. Vetëdija dhe nivelet e superndërgjegjes formohen gjithashtu sipas nënndërgjegjes. Këto përvoja dhe kujtime të një personi kanë efekte serioze në karakterin dhe jetën e tij. Fazat e realizimit dhe konfirmimit të mendimit janë të lidhura me nivelin e vetëdijes. Në këto faza, njerëzit drejtojnë mendimin dhe mund të ndërhyjnë. Ai mund të arrijë rezultate duke përdorur elementet e mendimit sipas dëshirës. Një person e jeton jetën e tij në një nivel të ndërgjegjshëm përballë shoqërisë dhe përpiqet të mos shkelë rregullat. Niveli i mendimit,

1. Nurettin Topçu, Mantık, (prg, Ezer Erverdi, İsmail Kara), İstanbul: Dergah Yayınları, 2006, fq. 21.

2. Necati Öner, Klasik Mantık, Ankara: Divan Kitap, 1998, fq. 104.

3. Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Ansiklopedisi, İstanbul: Remzi Kitabevi 1979, V. 6, fq. 397.

4. Bediüzzaman Said Nursi, İşaretu'l-İcaz, İstanbul: Şahdamar Yayınları, 2010, fq. 78.

disiplinës dhe besimit lidhet kryesisht me nivelin e mbindërgjegjshëm të personalitetit. Në këto nivele, dija shndërrohet në besim, përzihet me emocione dhe forcohet.

Tekhajjul

Tekhajjul, faza e parë e dijes, do të thotë të përfytyrosh një qëllim. Informacioni që vjen nga shqisat e të parit, dëgjimit, nuhatjes, shijes dhe prekjes, si dhe nga fuqitë/aftësitë si zemra, shpirti, siguria, sekretet dhe thellësitë e brendshme (ahfa), arrijnë në imagjinatën tonë. Ky informacion fillon të shfaqet në mënyra të paqarta në varësi të përmbajtjes së imagjinatës sonë, domethënë nënndërgjegjshëm. Nëse një person përpiqet të mbajë të pastër nënndërgjegjen dhe imagjinatën e tij, informacioni që do të shfaqet gjatë fazës së imagjinatës do të jetë i pastër dhe i saktë. Nga ana tjetër, informacione konfuze dhe absurde shfaqen në imagjinatën e një personi, nënndërgjegjja e të cilit është e pistë. Besëtytnitë dhe iluzionet në përgjithësi ndodhin në mendje të tilla. Për të mos ngecur në imagjinata të shëmtuara, një person duhet të ketë një qëllim të lartë. Një person që nuk ka një ideal humbet mes shëmtisë së nënndërgjegjshmes. Bediuzzaman Said Nursi e shpreh këtë me fjalinë e mëposhtme: "Nëse ëndrra/imagjinata nuk ka një qëllim, ose nëse ka një nisjan ose mëkat, ata u drejtohen mendjeve egoiste dhe ecin rreth tyre"⁵

Tesavvur

Informacioni i perceptuar përmes shqisave të jashtme dhe të brendshme kalon në vizion pas imagjinatës, bëhet pak më konkret dhe i formësuar. Në imagjinatë, bëhet fjalë për të menduar në mënyrë sipërfaqësore për një temë dhe për të zhvilluar një koncept për atë temë pa arritur një vendim përfundimtar. Për shembull, ndërsa është imagjinare të bësh parashikime pa e ditur natyrën e tymit që shihet në distancë, kur afrohesh pak, është perceptim të mendosh se ai tym është rezultat i zjarrit, por jo të kesh informacion të qartë rreth zjarrit. Në ditët e sotme, informacioni i njerëzve që kalojnë pjesën më të madhe të kohës në rrjetet sociale mbetet kryesisht në nivelin e imagjinatës. Me fjalë të tjera, informacionit sipërfaqësor për tema të ndryshme i hidhet një sy, por njeriu nuk është i vetëdijshëm për natyrën dhe detajet e atij informacioni. Për këtë arsye dija që mbetet në nivelin e imagjinatës është e kotë dhe e pavlefshme dhe nuk i sjell asgjë njeriut.

Teakkul

Në nivelin e teakkulit, që do të thotë arsyetim dhe të menduar, dituria ngrihet në nivelin e vetëdijes. Në nivelin e teakkulit, dija shndërrohet në besim, përzihet me emocione dhe forcohet.

5. Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, İstanbul: Şahdamar Yayınları, 2010, fq. 531.

Informacioni i marrë pothuajse manualisht në fazat e imagjinatës dhe konceptimit bëhet i aftë për të bërë një gjykim në nivelin e realizimit. Në logjikë, propozimet dalin në nivelin e perceptimit. Propozimi është krijimi i një lidhjeje midis koncepteve, një miratimi dhe një dispozite. Propozimi duhet të jetë i vërtetë ose i rremë.⁶⁻⁷ Për shembull, "Kjo shtëpi është e bukur" është një propozim. Në logjikë, në metodat e të menduarit si deduksioni dhe induksioni, propozimet përdoren si premisa dhe arrihet një përfundim. Kur thuhet për momente reale, synohet të nxirren përfundime nga premisat e propozimeve me këto metoda. Rrjedha nëpër mendje e informacionit të dyshimtë që është në fazën e imagjinatës dhe vizionit, por që nuk shpreh një përfundim, nuk është të menduarit real. Sepse qartësia dhe logjika e nevojshme për të bërë një gjykim në lidhje me këtë informacion nuk ekziston ende.

Tasdik

Arritja në një përfundim duke përdorur propozimet e arritura në nivelin e teakkullit quhet takkul. Në logjikën klasike, metoda e arsytimit që të çon në përfundimin më të saktë është deduksioni. Ndërsa deduksioni, metoda e të menduarit e logjikës klasike, u përdor gjerësisht në Mesjetë, metodat e induksionit dhe krahasimi i mostrave filluan të preferoheshin pas Rilindjes. Me këtë ndryshim të rëndësishëm në mënyrën e të menduarit, u shfaq qytetërimi perëndimor. Edhe pse arsytimi dhe afirmimi janë aktivitete të të menduarit të kryera në nivel të vetëdijshëm, mendimi ende nuk ka arritur në zemër. Edhe pse mendja konfirmon saktësinë e informacionit, zemra nuk ka arritur ende sigurinë për këtë temë. Ky është lloji i diturisë së atyre, mendjet e të cilëve miratojnë, por zemrat e të cilëve nuk janë të kënaqura. Për shembull, disa orientalistë nuk mund të bëheshin muslimanë edhe pse ata kishin aq njohuri në shkencat islame sa një dijetar musliman dhe mendjet e tyre vërtetonin të vërtetën e Islamit. Për shkak se dija e tyre mbeti në nivelin e të kuptuarit dhe të vërtetimit, ata nuk mund të arrinin nivelet e të kuptuarit (shpirtëror) dhe të besimit, pra drita e këtyre shkencave nuk u vendos në zemrat e tyre.

Iz'an

Duke u nisur nga niveli i iz'anit, dituria i përket zemrës, zbukurohet me emocione dhe ngrihet në mbindërgjegjeshmëri. Diturinë në nivelin e iz'anit e miraton mendja, e cila është një dimension i zemrës,

6. Topçu, po aty, fq. 19; Necmedin Ömer bin Ali Kazvini, Eş-Şemsiyye fi kavaid'il-Mantikiyye, İstanbul 1301, fq. 16.

7. Hilmi Ziya Ülken, "İbni Sina"md., İA, V. 5/2, fq. 809-811.

si dhe ndërgjegjja, që është dimension i tjetër i zemrës. Ndoshta, pranimi i Islamit nga perandori romak Heraklius mbeti në nivelin e miratimit, ndërsa besimi i Nexhashiut u ngrit mbi nivelin e admirimit. Dija që nuk arrin nivelin e të kuptuarit nuk ndikon në zemrat. Fjalët dhe shkrimet e njerëzve që nuk ndërthurin dijen në vesin dhe shpirtin e tyre, nuk lënë një ndikim të qëndrueshëm te njerëzit. Fjalët e njerëzve si Bediuzzamani, i cili e integronte diturinë me emocionet e tij, patën efekte të qëndrueshme te njerëzit.

Iltizam

Iltizam logjik do të thotë kur një fjalë tregon diçka tjetër përveç kuptimit të saj dhe kërkon ekzistencën e atij sendi. Bediuzzaman Said Nursi duke thënë: "E dini; Një fshat nuk mund të jetë pa kryetar, një gjilpërë nuk mund të jetë pa usta, pa zotëruesin e saj, një shkronjë nuk mund të jetë po shkruenin e saj. Po si mundet ky shtet i madhërisëm të jetë po sunduesin e saj?"⁸, me shprehjen fshati pa kryetar, gjilpëra pa mjeshtër, shkronja pa shkruenin dhe universi me shenja/dëshmi të pafundme dëshmoi domosdoshmërinë e ekzistencës dhe njeshmërisë së Allahut (xh.sh).

Njohuria, e cila fillon të marrë formë në imagjinatën tonë, miratohet në mendjen tonë dhe adoptohet në ndërgjegjen tonë, ngrihet në nivelin e domosdoshmërisë. Tani ky informacion është një informacion i caktuar që duhet zbatuar. Trupi, mendja dhe shpirti i njeriut konfirmuan këtë njohuri dhe fillojnë ta zbatojnë atë. Shkenca që bind mendjen dhe kënaq zemrën dhe shpirtin pranohet dhe zbatohet nga njerëzit.

'Itikad

Njohuria në nivelin e besimit, që do të thotë të besosh sinqerisht dhe me gjithë zemër, arrin një siguri që ndryshe është e pamundur. Ashtu siç është e pamundur që njeriu i sinqertë të largohet nga besimi i tij, dija që ka arritur nivelin e besimit fiton një qëndrueshmëri të palëkundur. Njohja e fazave të shkencës në mendjen dhe ndërgjegjen e njeriut i bën gjërat më të lehta për njerëzit në aktivitetet e tyre mësimore. Një person mund të kuptojë se nga cili nivel njohurish flet bashkëbiseduesi i tij duke parë këto faza. Në mënyrë të ngjashme, është e mundur të parashikohet niveli i saktësisë së informacionit duke parë këto faza.

Nga turqishtja Haki Sahitaj

8. Bediuzzaman Said Nursi, Sözlür, İstanbul: Şahdamar Yayınları, 2010, fq. 52.

ROLI I DIJETARËVE FETARË MYSLIMANË NË LËVIZJEN KOMBËTARE SHQIPTARE

Klasa e dijetarëve shqiptarë të fesë islame, e njohur si ulema shqiptare, lindi dhe u zhvillua si kastë hierarkike shoqërore e veçantë, si rrjedhojë e ndryshimeve të thella dhe të gjithanshme, që ndodhën në trevat shqiptare pas depërtimit dhe shtrirjes së pushtetit osman.

Fillimisht ka qenë institucioni i devshirmesë ai që ka nxjerrë dijetarët e parë fetarë myslimanë nga radhët e popullit tonë, ndërsa duke filluar nga dekadat e para të shek. 15 rolin kryesor në zhvillimin e ulemasë shqiptare e kanë luajtur medresetë. Kështu që, nga rreth 200 medresetë e vendit, të ngritura gjatë periudhës osmane, pothuaj në tërësi, nga vakëfet apo donatorët shqiptarë, si dhe nga medresetë më të njohura të kryeqendrës dhe të qendrave tjera të Perandorisë Osmane, nga gjiri i Popullit Shqiptar kanë dalë me qindra dijetarë të fesë islame. Disa prej tyre u shquan dhe i lanë nam të mirë kombit të vet, në mbarë Perandorinë Osmane, qoftë si predikues feje, myderrizë, myftinj apo kadinj. Katër prej tyre arritën, madje, edhe pozitën e shejhul-islamit, që ishte maja e piramidës hierarkike të klasës intelektuale osmane. Ata ishin: Molla Abdylkerimi, shejhul-islam nga viti 1488- 1495, Ali Efendi Zenbilli (Shporta), shejhul-islam nga viti 1503- 1525, Ibrahim bej efendiu i biri i Ajvaz Pashës, shejhul-islam nga 29 shtator 1774- 28 korrik 1775 dhe për të dytën herë në vitin 1784 afro 3 muaj dhe Abdurrahman Nesip efendiu, shejhul-islam nga 31 dhjetori 1911- 16 korrik 1912.

Ulemaja shqiptare, krahas rolit parësor që kishte në vokacionin dhe profesionin e vet, gjatë tërë periudhës osmane ka luajtur rol të pazëvendësueshëm edhe në jetën politike shoqërore. Është për tu veçuar roli konstruktiv që, me sens të veçantë, ka luajtur ulemaja shqiptare në sendërtimin e tolerancës fetare, jo vetëm në rrafshin kombëtar por edhe më gjerë. Sado që çështja e tolerancës fetare, ka qenë parim politik i Perandorisë Osmane, i rregulluar me sistemin juridik të saj, ka pasur raste në historinë e kësaj perandorie, kur është vënë në sprovë ky parim. Një rast i tillë është paraqitur në vitin 1492 me rastin e eksterminimit (shfarosjes, zhdukjes) të myslimanëve nga Gadishulli Iberik. Javuz Sulltan Selimi kishte vendosur që të hakmerrej për këtë rast në popullsinë e krishterë të Gadishullit Ballkanik, duke vepruar me ta, sikur kishin vepruar me myslimanët, Isabella dhe Ferdinandi. Por, ishte shejhul-islami me prejardhje shqiptare, Ali Efendiu që me fetvanë (votumin) e tij, pengoi në mugull çdo ide të hakmarrjes ndaj njerëzve të pafajshëm,

për krimet që i kanë bërë bashkëfetarët e tyre, qoftë në vend të ngjarjes ose diku tjetër, qoftë sot ose dikur.

Ulemaja shqiptare ka pasur rol të veçantë në të gjitha kryengritjet e armatosura që kanë bërë pashallarët shqiptarë ndaj Portës së Lartë, që nga gjysma e parë e shek. 18 e deri në shpalljen e Pavarësisë së Shqipërisë më 28 nëntor të vitit 1912. Pothuajse nuk është bërë asnjë kryengritje e armatosur e qeveritarëve vendorë shqiptarë, ndaj Portës së Lartë, pa përligjjen paraprake të sajë nga myftiu i atij vendi. Kështu ka ndodhur në kryengritjen e armatosur të Ismail Pashë Velabishtit (1722- 3 gusht 1763), të cilën e ka përkrahur myftiu i Beratit, Molla Aliu, për çka edhe është hequr nga pozita e myftiut, me aktin zyrtar të datës 15 gusht 1738. Kështu ka ndodhur edhe në janar të vitit 1831 kur myftiu i Shkodrës, Selman efendiu, lëshoi fetfanë me të cilën përligji kryengritjen e armatosur të Mustafa pashë Shkodrës, kundër reformave të Tanzimatit, duke i shpallur ato, bidate apo risi, që devijojnë nga tradita islame, ndërsa qeveritarët e Portës, armiq të fesë e të mbretërisë. Kështu ka ndodhur edhe në kryengritjen e Dervish Carës (21 korrik 1843- korrik 1844), kur myftiu i Shkupit me fetfa e përligji atë. Kështu ka ndodhur edhe në ngjarjen e madhe historike të Lidhjes Shqiptare të Prizrenit, kur myftiu i Prizrenit dhe njëherësh kryetari i Qeverisë së Shtetit të parë Autonom Shqiptar, Haxhi Ymer Prizreni, jo vetëm që e përligji luftën e shqiptarëve kundër shtetit osman, por edhe e shpalli të detyrueshme atë, duke thënë: "Çdo shqiptar asht i detyrueshëm me luftue kundra ushtrisë turke, mbasi Turkija don me ja lëshue tokën shqiptare shkaut".

Rëndësia e këtyre fetfave, konsiston jo vetëm në konsekuencën e parimit të patjetërsueshëm mbi të drejtën e luftës për mbrojtjen e Atdheut dhe të qenies kombëtare, por edhe në mesazhin që transmetonin ato për profilizimin ideor dhe politik të ulemasë shqiptare.

Ulemaja shqiptare ka shfaqur dashuri të madhe për Gjuhën Shqipe dhe ka manifestuar ndërgjegje të lartë për nevojën e krijimtarisë letrare shqipe. Autorët e shkrimeve letrare shqipe alamiado, si Hysejn efendi Shkodra (vd. 1737), Sylejman Naibi (vd. 1762), Mulla Beqir Kosova (krijoi në vitin 1727), Sheh Sylejman Baba Rahoveci (vd. 1771), Mulla Dervish Peja (shek. 18-19), Tahir efendi Gjakova (vd. rreth 1850), Molla Hysen Dobraçi (shek. 18-19), Molla Sali Pata (shek. 18-19), Sheh Ahmet Elbasani (shek. 19), Haxhi Ymer Mustafa Kashari (shek.

18-19), Sheh Sylejman Temani (shek. 18), Tahir Baba Nesibiu (shek. 19), Muhamed Çami- Kycyku (1760-1826) e të tjerë, ishin nga radhët e ulemasë shqiptare. Kjo mundësoi që vepra e tyre letrare të lexohej e të komentohej në medrese, xhami e teqe. Rasti i Tahir ef. Gjakovës, i cili veprën e vet letrare ua kushtoi nxënësve të medresesë, siç e thotë te "Libri i paralajmërimeve", është një shembull dhe një argument i qëndrueshëm, se si ai dhe kolegët e tij, përmes shkrimeve shqipe, mbillnin dhe kultivonin dashurinë ndaj gjuhës amtare, duke futur kështu përdorimin edhe të gjuhës shqipe të shkruar në medresetë e vendit.

Falë këtyre dhe autorëve tjerë, ilahitë shqipe këndoheshin gjithandej trojeve shqiptare, në teqe, në medrese, madje edhe në vende prej nga mund të dëgjoheshin nga masat e gjera, siç ka qenë rasti me Ilahinë e Molla Dervish Pejës, e cila këndohej në minaretë e xhamive të Gjakovës, në vend të sallës.

Fillimi i mbajtjes së predikimeve fetare të së premtës, në gjuhën shqipe, respektivisht fillimi i këndimit të hytbesë në këtë gjuhë, nga dijetari fetar shkodran, Hasan efendiu Alia, Sheh Shamia, dhe të tjerë pas tij, paraqet një fazë të përparuar të përdorimit të gjuhës shqipe në institucionet fetare islame të trojeve shqiptare.

Këta që u cekën më lartë dhe autorë tjerë, me idetë e tyre iluministe për gjuhën shqipe dhe për arsimin shqip, i hapën rrugën Rilindjes Kombëtare Shqiptare

Ulemaja shqiptare ka qenë në ballë të aktivitetit për formimin e shoqatave politike e kulturore shqiptare të periudhës së Rilindjes Kombëtare. Në Komitetin Qendror për Mbrojtjen e të Drejtave të Kombësisë Shqiptare, i njohur me emrin Komiteti i Stambollit, që u formua në Stamboll më 18 dhjetor 1877, nga radhët e ulemasë shqiptare ishin aktiv Haxhi Ymer Prizreni, Ahmed Hamdi Koronica dhe Sheh Mustafa Tetova. Po në Stamboll, më 30 shtator 1879, u formua "Shoqata Diturore Shqiptare" (xhem'ijeti ilmije-i arnaudije), me në krye Hoxhë Tahsinin, rregulloren e së cilës e botoi Hoxhë Tahsini në revistën e vet "Mexhmua-i ulum".

Kontribut tejet të veçantë ka dhënë ulemaja shqiptare në Lidhjen Shqiptare të Prizrenit (1878-1881). Në këtë organizatë të parë politike dhe ushtarake shqiptare, të themeluar në Prizren më 10 qershor 1878, myftinjtë dhe myderrizët e qendrave shqiptare si Prizreni, Shkupi, Prishtina, Shkodra, Gjakova, Peja, Tetova, Dibra etj., përfaqësonin shtyllën më të rëndësishme të autoritetit politik e shpirtëror të Popullit Shqiptar. Pa këtë shtyllë, nuk mund të merret me mend

veprimi politik dhe sidomos ushtarak i Lidhjes Shqiptare të Prizrenit.

Edhe në Kuvendin e Pejës të mbajtur më 23-29 janar 1899, ku u formua Lidhja Shqiptare e Pejës (1899-1900) e njohur edhe me emrin "Besa-Besë" në të cilin u rishtua kërkesa për formimin e një shteti autonom shqiptar, ulemaja shqiptare ishte palca kurrizore e këtij kuvendi, me në krye Haxhi Molla Zekën, prijës politik dhe shpirtëror i saj.

Kontribut të çmuar ka dhënë ulemaja shqiptare edhe në Kongresin e Manastirit, të mbajtur atje prej 14-22 nëntor të vitit 1908. Qëndrimi i ulemasë shqiptare për çështjen e njësimi të alfabetit të gjuhës shqipe, është shprehur qartë përmes gojës së Haxhi Vildan Dibrës, fjalën e të cilit delegatët e përshëndetën me shumë entuziazëm, sepse ai në këtë kongres shfaqte qëndrimin e elitës së dijetarëve fetarë myslimanë që jetonin dhe vepronin në Stamboll.

Kanë meritë të veçantë përfaqësuesit e ulemasë shqiptare, si Vehbi Agolli, Hafiz Ali Korça, Rexhep Vokë Tetova e të tjerë, që Kongresi i Dibrës, i mbajtur më 23-29 korrik 1909, të merrte drejtimin të cilin nuk e kishin paramenduar xhonturqit si nismëtarë të këtij kongresi.

Edhe në Kongresin e Elbasanit, të mbajtur më 2-8 shtator 1909, përfaqësuesit e ulemasë shqiptare, si Hafiz Ibrahim Dalliu, Hafiz Ali Korça e të tjerë, kanë vepruar me zell të madh për shkollën shqipe dhe arsimin e edukimin shqiptar.

Në Kuvendin Kombëtar të Vlorës, mbajtur më 28 nëntor deri më 7 dhjetor 1912, ku u kurorëzua aktiviteti i gjithmbarshëm i Rilindjes Kombëtare Shqiptare, me krijimin e Shtetit Shqiptar, ulemaja shqiptare u përfaqësua denjësisht nga Vehbi efendi Agolli e të tjerë. Zgjedhja e Vehbi efendi Agollit, kryetar i Pleqësisë nga ky kuvend, në një mënyrë, ka qenë edhe konfirmim i meritave të ulemasë shqiptare në Lëvizjen Kombëtare Shqiptare, nga ana e shtetit të porsalindur shqiptar.

Në këtë jubile të madh kombëtar të 100 vjetorit të Shtetit Shqiptar, me pietet përkulem para veprës dhe sakrificës madhështore të ulemasë shqiptare.

Dr. Sc. Nehat KRASNIQI
Biblioteka Kombëtare dhe Universitare e
Kosovës-Prishtinës

Unrejtja
zbutet me butësi

Secili prej nesh mund t'i përgjigjet të mirës me të mirë, por t'i përgjigjesh të keqes me të mirë i përket vetëm të urtëve. Veçoria themelore e kësaj sjelljeje është urtësia dhe butësia.

Marrëveshja e Hudejbijes përfshinte atë kushte të papranueshme për myslimanët saqë Hz. Omeri r.a. iu drejtua Profetit a.s. me këto fjalë: 'A nuk je i dërguari i Zotit?'. Profeti a.s. me qetësinë dhe maturinë e tij i përgjigjet kështu: -Po, unë jam i dërguari i Zotit. - A jemi në rrugë të drejtë? - Po. Pse po e pranojmë gjithë këtë shtypje? - Unë jam i dërguari i Zotit dhe nuk mund të kundërshtoj Zotin e madhëruar. - A nuk na the se do të vizitonim Qaben? - Po, ju thashë, por jo këtë vit.

Më vonë Hz. Omeri e kujton me shumë dhimbje dhe zhgënjim këtë ngjarje. Ai përpiqej të jepte sa më shumë lëmoshë, të agjëronte dhe të pendohej realisht për sjelljen e tij të pavend.

Diskutimi mes Profetit a.s. dhe Omerit r.a. na jep një mësim shumë të mirë rreth mënyrës së sjelljes të shpirtave sakrifkues të cilët mendojnë rreth qetësisë e paqes së njerëzimit.

Urtësia, matura është një veçori e cila duhet të shndërrohet në një cilësi të myslimanit. Myslimani nuk duhet të heqë dorë nga sjellja e maturuar edhe nëse i bëjnë padrejtësi, e gjuajnë me shqelma apo ia mohojnë të drejtat e tij. Krahët e urtësisë të hapur drejt armikut e zbusin atë dhe bëjnë të padëmshëm për ne.

Në krye të sjelljeve të cilat ndikojnë më shumë tek të tjerët janë fjalët e ëmbla dhe të buta sepse fjalët e matura dhe një fytyrë e qeshur janë më të pranueshme për zemrën dhe shpirtin e njeriut. Kjo është dhe arsyeja pse njerëzit gojëmbël duhen më shumë në shoqëri.

Sjellja e butë të bën të mendosh

Të gjithë e dimë rëndësinë e fjalëve të urta dhe sjelljes së butë si një nga principet themelore të personit i cili fton të tjerët në fenë islame. Në Kur'anin famëlartë Zoti i madhëruar u drejtohet me këto fjalë Musait dhe vëllait të tij Harunit a.s.: "Shkoni të dy tek Faraoni sepse ai e ka tepruar (e ka kaluar kufirin). Drejtohuni atij me fjalë të buta e të ëmbla, ndoshta ndryshon qëndrim ose të paktën turpërohet sadopak."

Urdhërimi për përdorimin e fjalëve të buta e të ëmbla nga ana e Zotit të madhëruar na tregon edhe njëherë qëndrimin që duhet të mbajë myslimani përballë armikut të tij. Në të gjitha rastet Allahu xh.sh. urdhëron paqen dhe pajtimin mes palëve.

Shprehja e përdorur në ajet 'kaulen lejinen' na tregon se si duhet të flisnin dhe silleshin Musai a.s. bashkë me vëllanë ndaj faraonit. Shumica e komentuesve të Kur'anit, përsëritë këtu dhe Ibn Abbasi, e komentojnë shprehjen e mësipërme në qëndrimin larg sjelljes së vrazhdë dhe në përdorimin e butësisë, mirësisë dhe urtësisë.

Këtu nuk duhet harruar edhe një pikë shumë e rëndësishme. Allahu xh.sh. e urdhëroi Musain a.s. të sillte me butësi e fjalë të buta edhe ndaj njeriut më mendjemadh dhe më të pamëshirshëm në faqen e dheut. Kur'ani na fton

të mendojmë, të kemi frikë Zotin dhe të sillemi me urtësi e maturi. Pse? Sepse një qëndrim i tillë mund të zbusë personin përballë, ta ftojë të mendohet pak dhe të kontrollojë veprimet e mëparshme që mund të ketë bërë. Komentuesi i madh Fahrudin er-Razi pohon se mbajtja e një qëndrimi të butë në ftesën e të tjerëve në fe ndikon pozitivisht në zbutjen e zemrave. Në të kundërt, një sjellje e vrazhdë do sjellë si rezultat urrejtjen dhe mospranimin.

Përdorimi i fjalëve të buta e të ëmbla nuk ka qenë vetëm qëndrimi i Musait a.s. Megjithëse Hz. Ademi a.s. shquhej për besnikërinë, Hz. Nuhu a.s. për vendosmërinë, Hz. Ibrahim a.s. për dorëzimin dhe dashurinë, Hz. Isai a.s. për komunikimin e mirë me të tjerët të gjithë profetët kanë zotëruar cilësinë e urtësisë si një cilësi e përgjithshme në thirrjen e të tjerëve në rrugën e drejtë. Qëllimi i vërtetë i të gjithë profetëve ka qenë zhdukja e mendjemadhësisë, qëndrimi larg fjalëve të rënda dhe të panevojshme, mosfyerja e personit përballë por të qenurit shkak për udhëzimin e tij në rrugë të drejtë. Urtësia është një porosi e profetëve e cila mund të përdoret në një fushë të gjerë duke filluar që nga armiqtë tonë më të betuar e deri te qëndrimet e padurueshme të të afërmeve tanë.

Urtësia është shkak i hapjes së dyerve të tjera

Profeti ynë a.s. ka qenë i pajisur me një moral të lartë. Morali i tij fisnik përshkruhet edhe më mirë në suren Ali Imran ku thuhet: 'Në sajë të mëshirës së Allahut u solle butësisht me ta (o Muhamed). Sikur të ishe i ashpër dhe i vrazhdë ata do të largoheshin prej teje' (Ali Imran, 159). Këtu kërkohet nga Profeti a.s. të vazhdojë principin e faljes. Sepse në të kundërtën do të zgjojë urrejtjen e palës përballë. Në këtë rast njerëzit nuk duan të dëgjojnë dhe të flasin me një person të tillë. Krahas kësaj gjërat e dhuruara nga Zoti i madhëruar në rastin e butësisë e urtësisë nuk dhurohen në rast të vrazhdësisë dhe fjalëve ofenduese. Allahu i madhëruar pohon se kur e do robin e Tij i fal atij butësi. 'Butësia është begati'.

Sigurisht që urtësia luan një rol shumë të rëndësishëm në peshoren shpirtërore të njeriut. Sepse Profeti a.s. thotë se njeriu mund ta arrijë gradën e besimtarit nëse ditën e kalon me agjërim dhe natën me adhurime me anë të moralit të mirë dhe urtësisë. Përsëri në një transmetim tjetër Profeti a.s. i drejtohet Aishes r.a. me këto fjalë: 'O Aishe! Sillu butësisht me të tjerët. Nëse butësia gjendet te një person ajo e zbukuron atë dhe nëse largohet prej atij ai person e humb bukurinë e mëparshme.' Këshillat e dhëna nga Profeti a.s. rreth urtësisë dhe butësisë tregojnë se sjellje të tilla duhet të jenë pjesë e moralit të besimtarit. Krahas kësaj fjalët e buta nuk janë të mjaftueshme për një ftesë efektive në fe, por butësia duhet të ketë depërtuar në thellësinë e njeriut. Dhe në fund duhet të tërheqim vëmendjen për diçka. Nuk duhet harruar se butësia mund të jetë shkak për fitimin e të tjerëve në fenë Islame, por nuk duhet përdorur për të ndryshuar apo zbutur shtyllat e fesë.

Mendjet e ndotura dhe zemrat e errregullta

Qëllimi i vërtetë i mendjes, e cila është një nga katër elementët themelorë të ndërgjegjes është njohja e Zotit. Prandaj ajo duhet të jetë vazhdimisht e zënë vetëm se me gjetjen e rrugëve që të çojnë tek Allahu dhe me informacionet e ndijueshme lidhur me handikapet e kësaj rruge dhe kapërcimin e tyre; mandej të ushqehet me dituri që do ta shtyjnë njeriun drejt vullnetit për t'i vënë në zbatim ato informacione.

Mirëpo, shumë herë mendja, e cila përmes aftësive të saj si të kuptuarit, të mësuarit dhe të kujtuarit kryen detyrën e thuasje të një biblioteke që arkivon çdo informacion që arrin nëpërmjet konstruktit të nënvetëdijes dhe mbivetëdijes, mund të bjerë pre e pushtimit nga mendime të gjymtuara, bindje të gabuara dhe bestytini; të mbushet me imazhe të shëmtuara, tinguj të ashpër dhe mbeturina fjalësh të pahijshme. Kështu, çdo gjë lë një njollë të vogël ose të madhe në mendje, duke shkaktuar ndotjen e saj.

Mendja ndotet fillimisht nga mëkatet. Çdo mëkat lë medoemos gjurmë tek mendja. Edhe pse shumë herë njeriu nuk është i vetëdijshëm për ndotjen e mendjes, me kalimin e kohës ai do të fillojë t'i ndjejë shenjat e saj në zemrën dhe ndjenjat e tij. Kjo lloj ndotjeje e shuan pasionin për të vazhduar bërjen e punëve të mbara, pakëson dëshirën për vijimësi të bëmave të mira dhe i jep forcë prirjes ndaj së keqes.

Kështu, njeriu i sotëm është më shumë se kurrë pre e një katastrofe të tillë. Sot, edhe kur del në rrugë, është thuasje e sigurt që sytë do të përballen me një varg mëkatesh. Syri me pamje që shkakton neveri në botën shpirtërore. Veshët bartin e gjuhët prodhojnë veç ndotësi. Kudo dëgjon fjalë të papërshtatshme, fraza të shëmtuara, të cilat hidhen e priten pas krahëve të të tjerëve; bisodat fillojnë me përgojime, vazhdojnë me gënjeshtria dhe mbyllen me shpifje. Ndosin ata që flasin por ndoten edhe ata që i tolerojnë duke i dëgjuar dhe duke u bërë pjesë e barrës së fajit të tyre. Kështu pra, përjetohet një ndotje tejte serioze e mendjes njerëzore.

Një situatë e këtyllë kaq e keqe, krijon edhe ambientin e përshtatshëm për ndërhyrjen e shejtanit, gjersa ky i fundit i merr nën kontroll dhe i shfrytëzon në interes të vet këto mendje. Prandaj, njerëzit e kanë të vështirë që të gjejnë mundësinë e drejtimit kah Allahu (xh.xh.) me një zemër të kulluar. Madje, nëse ato mëkate që janë kthyer tashmë në njolla nuk pastrohen me pendesë, por shtohen e shtohen, atëherë të gjitha këto ndotje të hedhura njëra mbi tjetrën marrin trajtën e një perdeje, që ua pret udhën reflektive të ardhura nga Allahu (xh. xh.), pengon ndihmesën hyjnore dhe zemrat e mbetura tashmë pa mbrojtje, kthehen në shënjestra të shigjetave të vazhdueshme të mohimit që vijnë prej djallit.

Për këtë arsye, i Dërguari i Allahut (a.s) na paralajmëron ndaj një fatkeqësie të këtyllë duke thënë: *"Të shikuarit ndaj të ndaluarës është një shigjetë nga shigjetat e helmuara të djallit. Atij, që e braktis shikimin e mëkatit*

nga frika që ka prej Allahut, Ai fut në zemrën e tij një gëzim e ëmbëlsi të freskët besimi, aq sa ai do të ndiejë kënaqësinë e besimit gjer në thellësitë e zemrës."

"Estag'firullah" (o Zot më fal) edhe për imagjinatën

Ai që është besimtar duhet t'i kontrollojë deri edhe ato që imagjinon, me një delikatesë dhe ndjeshmëri të thellë dhe t'i kërkojë Allahut që ta mbrojë nga ato që janë të shëmtuara dhe të thotë "estag'firullah" për ato që i përplasen në mendje. Kështu duhet të zhvillojmë ndjenjën e pendimit edhe për imagjinimet. Sepse, nganjëherë, prej një vargu kujtimesh të caktuara në mendje vijnë disa mendime të padëshiruara dhe shqetësuese, imazhe të shëmtuara apo fjalë të këqija dhe disa shpirtra që janë të ndjeshme, besojnë se ato kanë ardhur si pasoje sëmundjeve të zemrave të tyre apo ngase ata janë duke qëndruar në një pozicion të rrëshqitshëm. Po të thellohem pak në atë çështje, mund të biem pre e dyshimeve dhe lojës së djallit duke thënë: *"Me sa duket mua më është prishur zemra dhe unë qenkam i hapur ndaj të gjitha shthurjeve"*. Ja pra, për t'u treguar të kujdesshëm dhe që të mos biem në dyshime, njeriu duhet t'i kontrollojë të gjitha mendimet e veta, si ato të vullnetshme ashtu edhe ato që janë fryt i imagjinatës. Për shembull, sikur për një çast të zhytet në mendime, si: *"Vallë, kështu mendon edhe filan njeri për mua?"*, ai duhet të vihet menjëherë në alarm dhe të pendohet sikur të kishte kryer një mëkat shumë të rëndë. Ai person mund të ketë menduar vërtet ashtu. Mirëpo, Allahu i Madhërishtëm do t'ia kërkojë atij që e kryen llogarinë e mëkatit; askujt tjetër nuk ka se ç'i duhet për mëkatin e kryer. Sidoqoftë e vërteta, të përfshihesh në mendime të këtylla dhe prej tyre të arrish në gjykime të caktuara, janë gjëra që i shkaktojnë shumë humbje njeriut, e bën të ecë nëpër luginat e mëkatit dhe e largon sakaq nga atmosfera e shpërblimit hyjnor. Mendimi i kontrollit dhe hetimit të vetes duhet të zgjohet brënda nesh, aq sa askush të mos i shohë dot as edhe mëkatet më të mëdha të të tjerëve, ngase çdokush është i zënë duke u marrë me përmirësimin e të metave e gabimeve të veta... edhe sikur në ëndërr të hyjë në mëkat, të pendohet dhe ta gjykojë veten ashpër, duke thënë: *"Po të mos ishte imagjinata ime e hapur ndaj shthurjes, si do të hynte ky mëkat në ëndrrat e mia!"*

Paqja dhe lumturia shpirtërore e vërtetë mund të arrihen vetëm me shpëtimin e mendjes nga rrëmuja dhe rrënimi i mendimit dhe nga ushqimi me bindje dhe qetësimi i zemrës. Çdo njeri me mendje të pandotur, mund ta arrijë lumturinë e vërtetë duke u hapur ndaj klimës së pasosur të zemrës në sajë të shpirtit të tij të bërë me flatra. Dhe kushti më i rëndësishëm për ta kapur këtë fatlumësi është pajisja e bibliotekës së mendjes me mendime të pastra dhe ndriçimi i thesarit të zemrës me ndjenja të paqta.

Rrjeta e Egoizmit dhe Forca Qendërikëse e Sinqeritetit Nganjëherë, duke u nisur nga rezultati i punëve, njeriu mund të mendojë se ka bërë punë të mira dhe kjo mund t'i ngjajë diçka tejet e pafajshme. Por mëkati mund t'i gjejë vend vetes edhe mes ndjenjave dhe mendimeve më të pafajshme. Për shembull, në çastin që neuroneve tona u vërsulen mendime të llojit "ne e planifikuam, ne e bëmë", fillojmë ta ndotim punën që kemi bërë. Dhe të ruash drejtpeshimin në këtë aspekt është tejet e vështirë. Sikur të arrini punë shumë të mëdha, të gjeni gjithë thesaret nën thellësitë e tokës e t'i nxirrni, por më pas t'ju vijë në mendje një mendim i llojit "ishim edhe ne, pa u arritën këto punë", dijeni se jeni të humbur.

Vullneti i njeriut është thelbësor në zanafillën e një pune. Andaj detyra e tij është që ta përdorë vullnetin e vet siç duhet, duke iu drejtuar me kujdes të gjitha shkaqeve që çojnë të synimi, duke e përqafuar punën me një vendosmëri të madhe dhe duke bërë një përpjekje serioze në emër të saj. Por, pas kryerjes së detyrës së tij, ai nuk duhet t'ia atribuojë vetes arritjen e synimit, nuk duhet t'ia njohë vetvetes këtë arritje. Sepse është Allahu që i ka krijuar të gjitha krijesat dhe ndodhitë në gjithësi. E kjo është diçka që nuk pranon as ortakëri as bashkëpjesëmarrje. Të përfshihesh në mendime si ai i bashkëpjesëmarrjes me Zotin është njëlloj si të bësh idhujtari karshi Zotit.

Kur fillojnë t'ia atribuojnë vetes mirësitë e falura prej Allahut, njerëzit i humbasin ato. Edhe pse rrezja duket sikur vazhdon të zgjerohet edhe për një farë kohe sajë forcës qendërikëse të sinqeritetit të asaj pune, për shkak të humbjes së sinqeritetit, kalon një farë kohe dhe ajo do të reshtë. Sikur edhe njerëzit më të lartë të Zotit të jenë ata që fillojnë të përfshijnë veten te një punë e cila është nisur me sinqeritet, do të humbasin, pasi herët a vonë do të pengohen diku dhe do të ndalen në vend.

Prandaj edhe Said Nursiu këshillon që të lexojmë shumë shpesh rreth sinqeritetit dhe ta mbajmë sa më gjallë në mendjen tonë. Kjo është shumë e rëndësishme për sa i përket asaj që njeriu ta fshijë dhe ta hedhë tej egon e tij, duke na shkëputur nga "ene" (uni) për tu afruar drejt portit të "nahnu"-së (ne), që është një formë më e lehtë e idhujtarisë dhe mandej me një mendim të sinqertë ta zhbëjë edhe "nahnu"-në (ne) dhe të na lidhë me "huve"-n (Atë xh.xh.).

Kjo rrugë nëpër të cilën ecim ne është rruga e njësisë. Është rruga e rijetësimi dhe rigjallërimit edhe njëherë të mendimeve për ekzistencën dhe njësinë e Zotit. Sepse, për vite me radhë, dinamikat themelore të saj janë bllokuar dhe shumë njerëz i kanë harruar tërësej. Nuk duhet harruar se në rrugën e njësisë së Zotit nuk ecet me mendimin e idhujtarisë. Nëse ngrihesh dhe i lidh disa prej çështjeve të kësaj rruge me gjëra (shumësisë

kalimtare) që nuk i përkasin Allahut, me shkakësitë, me egon, atëherë pas një farë kohe Allahu do ti marrë ato nga duart. Pikërisht në çastin që mendoni se e ngritët, ajo ju rrëzohet mbi krye; ju mbeteni nën rrënojat e saj.

Said Nursiu e përmbledh pozicionin që zënë shkaqet me këto fjalë: "Shenjtëria dhe madhështia (e Zotit) e kërkon që shkaqet të jenë një perde e dorës së fuqisë në syrin e arsyes." (Mesnevia e Dritës, fq. 83)

Siç shihet shkaqet nuk janë vetëm nga një perde. Megjithëse njeriu është i nderuar me mirësinë e arsyes dhe është krijuar si një krijesë e nderuar, veprimet e tij nuk janë asgjë më shumë sesa shkaqe. Për rrjedhojë, vënia e "unë"-it në vend të "Atij" (Huve) është një paturpësi dhe mungesë respekti shumë e madhe ndaj Allahut.

Në këtë çështje njeriu nuk duhet të lejojë që t'i afrohet as mendimi i gabuar më i vogël në mendjen e tij. Sepse, dalëngadalë, ky mendim fillon të zmadhohet dhe mund ta kthejë njeriun në një përmendore të egoizmit. Dhe kur çështja të ketë mbërritur deri në këtë pikë, as vetë njeriu nuk mund ta thyejë dot lehtësisht idhullin e stërmadh që ka ngritur me duart e veta.

Allahu nuk e do njeriun që thotë "unë"

Në një ajet Kurani Allahu i Madhërishtëm thotë kështu: "Edhe veprimet tuaja, Allahu i krijon". (Saffat, 96) Njeriu jo gjithmonë mund ta ndiejë këtë. Nganjëherë ai mund ta shohë si të vetin frytin e punës së arritur. Por në çastin që e kupton, ai duhet të pendohet menjëherë dhe të largohet prej mendimeve të gabuara. Ai nuk duhet të lejojë që as imagjinata të mos i ndotet me këto. Deri më sot nuk është parë që të ketë pasur sukses ndonjë ndër ata njerëz që thonë vetëm "unë, unë".

Egos së njeriut i pëlqen që ta shohë veten si të mëvetësishme dhe të krenohet me sukseset e arritura. Por ç'e do se siç thotë edhe Profeti Jusuf (a.s.) në Kuran, "Unë nuk e shfajësoj veten time sepse egoja urdhëron me këmbëngulje të keqen". (Jusuf, 53) Prandaj edhe nuk mund të kesh besim tek ajo. Kur i bëjmë disa gjëra në emër të egos dhe i lidhim ato me të, ne do t'ua ulim çdo vlerë punëve të bëra dhe ato nuk do të kenë ndikimin e synuar. Punët e bëra për hir të egos janë fare të paqëndrueshme edhe për sa i përket jetës së përtejme dhe për sa kohë të jemi në këtë vijueshmëri nuk do të marrim dot asnjëfarë shpërblimi nga Allahu (xh.xh)

Veç kësaj, nuk ka kurrëfarë dyshimi se të tilla sjellje, me rrënjët në egoizëm, do të sjellin me vete edhe gjithë reagimin e robërve të sinqertë të Zotit duke u pritur me antipati; do t'i shtyjë drejt xhelozisë dhe smirës ata njerëz që janë duke ecur në të njëjtën rrugë me ju. Dhe këtu është e domosdoshme që ta rikujtojmë edhe se njeriu, të cilit i pëlqen vetja dhe punët e tij, në të njëjtën mënyrë nuk do t'i pëlqejnë as të tjerët.

Normat e Këshillimit sipas fesë Islame

Këshilla ka një rëndësi të veçantë në Islam, ajo është shkaku kryesor për përmirësimin e individit dhe shoqërisë, si dhe luan një rol shumë të rëndësishëm për ta mbajtur në dinamikë jetën shpirtërore të besimtarit.

Trasmetohet se Profeti (a.s.) ka thënë: *"Feja është këshillë, feja është këshillë, feja është këshillë."* *Thamë: "Për kë (o i Dërguar i Allahut)?" Tha: "Për Allahun, librin e Tij, për imamët (krerët) e muslimanëve dhe njerëzit e thjeshtë prej tyre."* (Muslimi)

Profeti (a.s.) në këtë hadith e ka barazuar fenë me këshillën, vetëm kjo mjafton për të treguar rëndësinë e madhe që ka këshilla për ta mbajtur të shëndoshë jetën fetare dhe shoqërore. Këshillimi është misioni më madhor me të cilin Allahu ka dërguar më të mirët e njerëzimit. Në kohë të ndryshme, tek popuj të ndryshëm janë dërguar profetë, të cilët kanë ringjallur vlerat njerëzore, shoqërore dhe fetare, dhe këtë e kanë bërë me anë të shembullit të mirë dhe këshillës. Përgjatë gjithë historisë së njerëzimit është dëgjuar kjo fjali nga gjuhët e mijëra mendjeve të ndritura: **"Unë po jua njoftoj ato që më ka zbritur Zoti im dhe unë jam për ju një këshillues i besueshëm!"**¹

Allahu xh.sh. në Kur'anin famëlartë, i lavdëron besimtarët për veçoritë e tyre të mira dhe në veçanti ata që tregohem të zellshëm në këshillim dhe në thirrjen për tek e mira dhe e bukura. **"Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun."**² Ky ajeti i veçon ndjekësit e Profetit Muhamed (a.s.) nga popujt e tjerë në sajë të zellit që ata tregojnë për të përhapur të mirën dhe ndaluar të keqen, gjithashtu na jep edhe mesazhin që nëse deshironi të beheni më të mirët e njerëzimit dhe të mbeteni të tillë, duhet t'i jepni rëndësi të veçantë këshillimit.

Profeti (a.s.) kur ka marrë besën nga besimtarët, ka pranuar nga ata besimin me kushte të ndryshme, si për shembull: të falnin namazin, të jepnin zekatin, të mos bënin imoralitet, të mos vëdhnin etj... ndër ta ka marre besën edhe nga disa sahabë që të merrreshin vazhdimisht me këshillimin, të tregonin të mirën dhe të ndalonin nga e keqja, siç është edhe shembulli i Abdullah bin Xhubejr (r.a.) i cili thotë: *"I kam dhënë besën të dërguarit të Allahut se do ta fal namazin, do ta jap zekatin dhe se do ta këshilloj çdo besimtar."* (Muslimi)

Duke u bazuar në këto hadithe dhe në hadithe të

1 - Kur'an, 7:68.

2 - Kur'an, 3:110.

ngjashme, dijetarët kanë dalë në përfundimin se shoqëria Islame e ka për detyrë që të nxjerrë, të edukojë, të mbështesë një grup personash të cilët merren posaçërisht me këtë punë. Dhe sidomos në kohët e sotshme, kur e keqja promovohet si vlerë dhe është përhapur në masë të madhe, madje ka prekur edhe familjet e besimtarëve. Askush nga ne nuk e ka luksin të qëndrojë indiferent ndaj saj, por duhet të bëhet pishtar i të mirës dhe të jetë aktiv ndaj të keqes. Kjo është edhe këshilla e të dërguarit të Allahut për të gjithë besimtarët: *"Kushdo që sheh ndonjë të keq, le ta ndryshojë me dorën e tij, e, nëse nuk mundet, atëherë me gjuhën e tij, e, nëse nuk mundet as kështu, atëherë me zemrën e tij, por ky është imani më i dobët."* (Muslimi)

Braktisja e këshillës jo vetëm që rrezikon botën shpirtërore të besimtarit por në të njëjtën kohë bëhet shkak që shumë fatkeqësi ta godasin jetën e tij familjare, shoqërore dhe materjale. Fatkeqësi ndaj të cilave përsëri na ka paralajmëruar i Dërguari i Allahut (a.s.): *"Pasha Atë që në Dorë të Tij është shpirti im, ose do të urdhëroni në të mirë dhe do të ndaloni nga e keqeja, ose së shpejti Allahu do t'ju dërgojë denim prej Tij, pastaj ju do të luteni, mirëpo nuk do t'ju pranohet lutja."* (Tirmidhiu)

Mirëpo ashtu siç është i rëndësishëm roli aktiv i besimtarit në këshillim, po aq i rëndësishëm është edhe metoda që ai duhet të ndjeke gjatë këtij procesi. Në qoftë se i bëjmë një rezymë haditheve që flasin për këtë temë dhe librave të sires që na tregojnë metodën që ka ndjekur Profeti (a.s.) në këshillim do të konstatojmë se ai ka treguar kujdes të veçantë në këto pika:

1-) Nuk ka këshilluar dikë asnjëherë në prani të njerëzve të tjerë. Gjithmonë e ka trajtuar fenomenin duke treguar kujdes të veçantë që të mos e lëndojë gabimtarin. Nuk ka këshilluar askënd në prani të njerëzve duke iu drejtuar një personi konkret sepse kjo mund të shkaktojë mërziti, turpërim, irritim madje dhe mund të shkaktojë refuzim të këshillës. Kur shikonte tek besimtarët ndonjë veprim që nuk i pëlqente, ngjitej ne hutbe dhe fliste për temën,

pa përmendur emra dhe pa e lënë të kuptohej se kush e kishte bërë gabimin. Sa bukur që e ka përmbledhur Fedajl bin Ijad këtë çështje: *"Besimtari i mbulon të metat dhe këshillon, i shtururi i zbulon ato dhe nënçmon."*

2-) Këshillonte vazhdimisht me fjalë të buta, me fjalë që i flisnin ndërgjegjes, që preknin mendjen dhe zemrën

e gabimtarëve, dhe gjithmonë lutej për ta. Trasmëtohet nga Ebu Umame, (r.a) se një i ri erdhi tek i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe tha:

"O i Dërguari i Allahut, më lejo të bëj zina (imoralitet)." Njerëzit i bërtitën dhe Pejgamberi tha: "Ndaloni!" I Dërguari i Allahut tha: "Lëreni të qetësohet. Eja këtu!" Ai shkoi dhe u ul para të Dërguarit të Allahut, i cili i tha: "Do ta doje këtë për nënën tënde?" Ai tha: "Jo". Ai tha: "Dhe të tjerët gjithashtu nuk do ta donin një gjë të tillë për nënat e tyre. Do ta doje për vajzën tënde?" Ai tha: "Jo". Ai i tha: "As të tjerët nuk do të donin që diçka e tillë t'u ndodhte vajzave të tyre. Do ta doje për motrën tënde?" Ai tha: "Jo". Ai tha: "As të tjerët nuk do ta donin një gjë të tillë për motrat e tyre. Do të doje t'u ndodhte tezeve tua?" Ai u përgjigj: "Jo". Pejgamberi i tha: "As të tjerët nuk do të donin t'u ndodhte tezeve të tyre. Do të doje t'u ndodhte hallave tua?" Ai u përgjigj: "Jo". Ai i tha: "As të tjerët nuk do të donin t'u ndodhte hallave të tyre." Pastaj i Dërguari i Allahut e vuri dorën në kraharor dhe tha: "O Allah falja gjynahet, pastroja zemrën dhe bëje të pastër." (Suneni i imam Ahmedit)

Këtu ka udhëzim për mësuesit, edukatorët dhe thirrësit, që të jenë të butë ndaj gabimtarit para se ta këshillojnë, sepse kjo është më e dobishme sesa qortimi dhe ofendimi, të mos e paragjykojnë atë, që ta analizojnë mirë gjendjen e tij, të flasën më fjalë të arsyeshme të cilat bindin mendjen dhe ngrohin zemrën dhe mbi të gjitha të lutën me shpirt për përmisimin e tij. Sahabët tregojnë se Profeti (a.s.) nuk u mjaftua vetëm me këshillën që i dha, me duanë që bëri për të, por në të njëjtën kohë ndërhyri edhe për ta martuar, duke siguruar kështu një ambient të pastër për të dhe një strehë të ngrohtë familjare ku mund të mbrohej nga harami.

3-) Këshillat që i jepte i pasqyronte më së miri në përditshmërinë e tij. Njëra prej arsyeve që Profeti (a.s.) ka pasur sukses në davet, në thirrje dhe këshillim është fakti se ai i pasqyronte më së miri në jetën e përditshme këshillat që jepte. Dhe si i tillë fjala i kishte peshë dhe lintë gjurmë të thella në mendjen dhe zemrën e njerëzve. Prandaj para se të këshillojmë të tjerët me fjalë duhet të bëjmë kujdes që veprat tona të mos na i përgënjeshtrojnë fjalët. **"O ju që besuat, pse po e thoni atë që nuk e punoni? Tek Allahu është shumë e urrejtur ta thoni atë që nuk e punoni!"**³ thotë Allahu në Kur'an, në qoftë se dualizmi ndërmjet fjalës dhe veprës është i urrejtur tek Allahu,

3 - Kur'an, 61:2-3.

atëherë si mund të ndikojë për mirë tek njeriu, një këshillë e cila përgënjeshtrohet nga vepra!?

4-) Është përpjekur të gjejë kohën e përshtatshme për të këshilluar dhe në momentin që nuk ka parë dobi në këshillim e ka lënë atë, duke i dhënë kohë gabimtarit të reflektojë.

Enes Ibni Malik (r.a.) transmeton se njëherë, i Dërguari i Allahut (a.s.), kaloi pranë një gruaje e cila po qante (me kujë) në krye të varrit të fëmijës së saj dhe i tha: "Ki frikë Allahun dhe bëj durim!" Gruaja i tha: "Largohu prej meje, sepse ty nuk të ka rënë fatkeqësia që më ka rënë mua!" Në fakt, gruaja nuk e kishte njohur Profetin (a.s.). Por, kur i thanë se ai ishte i Dërguari i Allahut (a.s.), ajo shkoi menjëherë tek dera e shtëpisë së tij. Pasi nuk gjeti asnjë roje tek dera, hyri brenda dhe, (duke dashur t'i kërkojë falje), tha: "Nuk ju njoha!" I Dërguari i Allahut (a.s.), tha: "Durim, është ai (që tregohet) në momentin e parë kur përballesh me fatkeqësinë!" (Sahihu i Buhariut dhe Muslimit)

Siç kuptohet edhe nga hadithi Profeti (a.s.) nuk nguli kembë në këshillimin e gruas, sepse në atë moment ajo ishte e përfshirë nga emocionet dhe një refuzim tjetër i këshillës profetike mund ta rrezikonte besimin e saj, kështu që ai u tërhoq dhe i la kohë që të qetësohet dhe të reflektojë.

Siç e shikojmë nga pikat e përmendura më sipër, këshillimi nuk është vetëm një fjalë që thuhet kur shikojmë ndonjë gabim, por është një proces i tërë që duhet menaxhuar me kujdes duke marrë parasysh një sërë faktorësh, të cilët mund të ndikojnë për mirë apo për keq tek personi që këshillojmë.

E rëndësishme është që të kihet parasysh se kushdo që ndërmerr të jetë këshillues në fe, duhet të njohë mirë kontekstin bashkëkohor të mendësisë së personit përballë që dëshiron ta këshillojë, të mos tejkalojë kufijtë e këshillës që janë: të mos paragjykojë, të kuptojë se kushdo është gabimtar, të lërë çështjen e gjykimit në dorë të Zotit, të mos harrojë lutjen për udhëzim; si edhe të qëndrojë ashtu siç i ka hije shembullit të besimtarit i cili është pasues i të Dërguarit të Allahut: duke qenë i butë, pranues, i durueshëm, të ndjekë hapat e shkallëzimit duke e ngritur pak nga pak gabimtarin nga vesi drejt virtetit nëpërmjet hapave të nevojshme të edukimit dhe fazave që kërkon secila fazë.

LETRA E PROFETIT MUHAMED (A.S.) PËR KAJSERIN, MBRETIN E BIZANTIT

Dihjetul-Kelbi (radjallahu anhu) ka thënë kështu: “Profeti ynë (sal’lallahu alejhi ue sel’lem) më dha një letër dhe më dërgoi për te Kajseri. Ashtu bëra, shkova pranë Kajserit dhe ia dorëzova letrën. Në atë kohë, pranë Kajserit qëndronte i ulur edhe djali i vëllait të tij, një njeri me fytyrë të kuqe, sytë bojëqielli dhe flokët fare të drejtë. Kur Kajseri nisi ta lexonte atë letër, e cila niste me fjalët “Kjo është një letër e të Dërguarit të Allahut, Muhamedit, për sundimtarin e Bizantit, Herakliun.”, nipi i tij u pezmatua dhe tha: “Një letër e tillë nuk lexohet!”

- “Pse?”, – e pyeti mbreti Kajser.

- “Sepse është nisur me emrin e tij, mandej është shkruar sundimtari i Bizantit; nuk shkruhet ‘Mbreti i Bizantit’”.

- “Megjithatë, të ma lexosh!”, – urdhëroi Kajseri.

Kur nisi të lexohej ajo letër, të gjithë të pranishmit dolën jashtë. Kajseri më mori pranë, dërgoi lajm që të thërrisnin edhe peshkopin, i cili erdhi menjëherë. Kur Kajseri i tregoi se si qëndronte puna dhe kërkoi që ajo letër t’i lexohej edhe njëherë, peshkopi tha: “Ky është ai njeri, të cilin kemi kohë që e kërkujmë, se mos ka ardhur, sihariqin për ardhjen e të cilit na e ka thënë edhe Isai.”

- “Po mirë, ç’më këshillon të bëj?”

- “Unë e pranoj Atë dhe që sot e tutje do të jem një ndjekës i Tij”, – tha peshkopi.

- “Por, nëse unë veproj siç më thua ti, mua do të më dalë duarsh e gjithë mbretëria.”, – ndërhyri mbreti Kajser.

Mandej ne u larguam së andejmi. Në atë kohë aty gjendej i pranishëm edhe Ebu Sufjani. Kajseri i dërgoi lajm Ebu Sufjanit që të vinte aty dhe kur ai erdhi, Kajseri i tha, nëpërmjet përkthyesit: “Më fol për atë njeriun e veçantë që është shfaqur në tokat tuaja, kush është ai njeri?”

- “Është një i ri në moshë.”, – u përgjigj Ebu Sufjani.

Aty, mes tyre nisi një bashkëbisedim, të cilin po e paraqesim edhe këtu:

Kajseri: - “Në ç’lartësi është soji i tij në mesin tuaj, a janë ata njerëz të lartë?”

Ebu Sufjani: - “Për nga prejardhja, asnjë nga ne nuk është më i lartë se ai.”

Kajseri: - “Ja, edhe kjo është një ndër shenjat e profetësisë. Po mirë, si qëndron e vërteta e kësaj pune?”

Ebu Sufjani: - “Ai është një njeri që nuk ka gënjer kurrë në jetën e tij.”

Kajseri: - “Edhe kjo është një nga tiparet emblemë të profetësisë! Po shumë mirë, a ka pasur në mesin tuaj njerëz, të cilët e kanë pranuar fenë e tij, pastaj janë kthyer sërish në fenë e të parëve tuaj?”

Ebu Sufjani: - “Jo, nuk ka pasur.”

Kajseri: - “Edhe kjo shenjë e profetësisë është. A ka pasur ndonjëherë, kur është nisur për në luftë, bashkë me shokët e tij, dhe është kthyer i humbur?”

Ebu Sufjani: - “Të gjithë ata që kanë qenë kundër tij kanë

luftuar me të. Ndonjëherë ka fituar ai, ndonjëherë kanë fituar kundërshtarët."

Kajseri: - "Edhe kjo, shenjë e profetësisë është."

Dihjeja (radijallahu anhu) thotë se: Kajseri më thirri mua më vonë dhe më tha që t'u thosha shokëve të mi, se ai e dinte që ai ishte një profet, por nuk mund ta braktiste mbretërinë."

Kurse, për sa i përket peshkopit; njerëzit vinin tek ai çdo të diel. Ai dilte përpara tyre dhe u fliste e i këshillonte, duke u dhënë edhe mësim të mira. Një të diel ai nuk doli përpara njerëzve. As të dielën tjetër nuk doli, por qëndroi në shtëpi. Ndërkohë unë shkoja vazhdimisht tek ai; fliste me mua dhe më bënte pyetje nga më të ndryshmet. Të dielën e radhës, të krishterët e pritën, por ai sërish nuk doli; u tha se ishte i sëmurë. Këtë e përsëriti edhe disa herë të tjera. Derisa, më në fund, e pyetën: "Ose do të dalësh përballë nesh, ose do të vijmë ne tek ti dhe do të të vrasim. Nuk na pëlqen fare gjendja jote që kur ka ardhur ky arabi." Pas gjithë asaj trysnie, peshkopi më dha një letër dhe më tha: "Merre këtë letër dhe çoja shokut tënd, duke e përshëndetur atë nga ana ime! Thuaji se unë dëshmoj se nuk ka zot tjetër, veç Allahut, që meriton të adhurohet dhe se Muhamedi është i Dërguari i Allahut; thuaji se i kam besuar, se e pranoj vërtetësinë e çdo fjale që thotë ai; shpjegoji se njerëzit kanë filluar të mos e pëlqejnë më gjendjen e sundimitarit të tyre, me pak fjalë, tregoji atij për të gjitha sa kanë ndodhur këtu." Dhe, sakaq, vetë doli në mesin e të krishterëve. Ata e vranë.

Ashtu siç e transmeton Ibni Is'haku prej një dijetari të kohës, Herakliu i kish thënë Dihjes:

- "Për Zotin unë e di shumë mirë, shoku yt është një profet i dërguar prej Allahut. Ai është ai njeri për cilësitë e të cilit flitet edhe në librin tonë dhe ne ardhjen e tij e kemi pritur për një kohë mjaft të gjatë. Mirëpo, unë kam frikë për sigurinë e jetës sime, pasi bizantinët mund të më bëjnë keq. Sikur të mos i druhesha kësaj, unë atij do t'i isha bindur menjëherë. Shko te peshkopi dhe foli atij për gjendjen e shokut tënd. Në mesin e bizantinëve ai është më i nderuar edhe sesa unë dhe fjala e tij ka më shumë peshë te njerëzit."

Pas kësaj, Dihjeja shkoi te peshkopi dhe e njoftoi për gjithë sa kishte ndodhur. Edhe ai i tha: "Për Zotin, shoku yt është një mëkëmbës i dërguar prej Allahut. Ne i dimë cilësitë dhe emrin e tij." Mandej, peshkopi hyri brenda, veshi një veshje në ngjyrë të bardhë dhe u kthye tek unë për të thënë fjalën e dëshmisë. Bizantinët, një të marrë vesh për të, erdhën dhe e vranë në vend.

Ndërsa, sipas një tjetër transmetimi lidhur me këtë çështje, thuhet:

Tregon Said bin Ebi Rashidi: "Pashë lajmëtarin që Herakliu kishte dërguar për te Profeti ynë (sal'lallahu alejhi ue sel'lem). Ai ishte një fqinji im në Humus, i cili ishte aq i moshuar, sa mendoje se nga çasti në çast mund të vdiste. Shkova dhe e pyeta: "Mund të më tregosh, se çfarë shkruhej në letrat që Profeti ynë ka këmbyer me Herakliun?"

- "Po, t'i tregoj unë.", - më tha. - "I Dërguari i Allahut pati ardhur në Tebuk. Aty dërgoi Dihjetul-Kelbin për te Herakliu. Kur i erdhi letra prej Resulullahut, Herakliu i thirri të gjithë,

peshkopët dhe murgjit bizantinë. Pati mbyllur të gjitha portat dhe pati nisur t'u fliste:

"Ai njeri (duke pasur parasysh të Dërguarin e Allahut) ka ardhur, ashtu siç e keni lexuar edhe ju. Më ka dërguar lajm dhe më fton që të zgjedh mes tri mundësive: Ose t'i bindem fesë së tij, ose t'i japim atij një pjesë të mallrave që prodhojnë tokat tona si taksa, ose të zgjedhim e të luftojmë me të. Për Zotin, ne e dimë shumë mirë, se kur ai të vijë, edhe këto toka do të merren e do t'i takojnë atij një ditë. Si thoni, të bëhemi ndjekës të fesë së tij, apo t'i japim prej prodhimeve tona pjesën që na kërkon." Të gjithë ata që ishin të pranishëm, mrrrolën njëherë buzë e vetulla, hoqën mbulesat e shërbimit që mbanin në krye dhe thanë: "Çfarë po na thua, që të pranojmë se ti do të braktisë Krishterimin, e do të bëhesh skllavi i një beduini që na vjen nga shkretëtira?"

Kur ata u larguan, Herakliu, i shqetësuar se ata do të nxitnin të gjithë popullin kundër tij, e ndjeu se herët a vonë ata edhe sundimin do t'ia merrnin nga duart: "Unë çfarë ju thashë, ju thashë të gjitha për të provuar besnikërinë dhe lidhjen e fortë që keni ju me fenë tuaj."

Mandej, Herakliu thirri një prijës të arabëve të krishterë, që i përkiste familjes së Tuxhibëve, e i tha: "Më thirr dikë që e njeh shumë mirë gjuhën e arabëve, që ta ketë kujtesën shumë të fortë; t'i kthej përgjigje letrës që më ka dërguar ai njeri."

Njeriu që sollën për të përkthyer isha unë. Herakliu më solli një letër të shkruar në një eshtër kraharori dhe më porositi: "Çoja këtë letër atij njeriu dhe bëj kujdes që t'i mbash mend të gjitha sa do të fliten aty: A do të flasë për letrën që më ka dërguar mua? A do të flasë për natën kur do të ketë lexuar letrën time? Si dhe bëj shumë kujdes që t'i shohësh shpinën, a do të dallosh ndonjë gjë të çuditshme në të?"

E mora letrën dhe u nisa për rrugë. Mbërrita në Tebuk. Profeti ishte ulur ndanë një hausi me ujë, së bashku me sahabët e tij.

- "Ku është i madhi juaj?", - pyeta unë.

- "Ja tek është.", - m'u përgjigjen ata duke ma treguar me dorë.

U drejtova kah ai dhe eca derisa u ula përballë Resulullahut. I dhashë letrën, e vuri në prehër dhe më pyeti: "Po ti, nga cilët je?"

- "Nga fisi i Tenuhut.", - iu përgjigja unë.

- "Si thua, sikur t'i bindesh e të ndjekësh fenë e Hanifit, që është feja e vërtetë e të parit tënd, Ibrahimit?"

- "Unë jam thjesht një lajmës i dërguar nga njerëzit e tij dhe u përkas po fesë së tyre. Nuk mund të heq dorë prej fesë sime pa u kthyer njëherë pranë tyre.", - iu përgjigja.

Atëherë pushoi për pak çaste dhe më lexoi një ajet kur'anor: "Vërtet, ti (Muhamed) nuk mund të udhëzosh kë të duash, por është Allahu që udhëzon kë të dëshirojë. Ai i njeh më mirë ata që janë të udhëzuar." (Kasas, 28/56)

**Shkëputur nga libri "Jeta e Sahabëve 1"
M. Jusuf Kandeheui
Botim i KMSH**

28 NËNTOR 1912

28 Nëntor 1912! Ditë vjeshte. Qielli mbuluar me re të rënda, plot shi. Në mëngjes, retë sitin një shi të hollë e të dendur që depërton gjer te kockat e kurrizit. Tregtoret janë mbyllur: festa duket ndër syt' e njerëzve të mbledhur këtu e atje: të gjithë bisedojnë rëndësinë e ditës dhe të mirat që premtan ngjarja e madhe e shpalljes së lirisë.

Minutat kalojnë tepër ngadalë: të gjithë e presin me padurim orën e mbledhjes. Koha e hapjes së kuvendit është caktuar më 3:30, por të dërguarit e popullit nisën që më tre t'i zënë fronat radhura rreth sofrës së gjatë në sallën e jashtme të shtëpisë së Xhemil Beut. Njëri pas tjetrit hyjnë shumë burra t'ardhur për këtë ditë nga gjithë viset e tokës shqiptare. Geg' e Toskë, Muhamedanë e të Krishterë, delegatë të Kosovës e të Çamërisë, të Bregut të Detit e të Shkodrës jetike, të Korçës së bukur e të Malësisë së Gjakovës. Të gjitha krahinat janë përfaqësuar.

Më tre e gjysmë hapet mbledhja. Salla është plot. Në krye të sofrës rri Ismail Qemali. Kurrë s'është dukur më i ri. Fytyra e tij e ëmbël fiton, me të parë, zemrat dhe nderimin e atyre që e qarkojnë. Mjekra e bardhë si dëborë i stolis faqet plot shëndet. Sytë e kulluar tradhtojnë me shkëlqimin e tyre, gëzimin e thellë që ndien zemra në këtë çast të madh për historinë e kombit.

Afër tij është Don Kaçorri. Gjithmonë buzëqeshur, sytë e tij shumë të lëvizshëm kërkojnë miqtë ndër të gjitha këndet e sallës për t'u thënë atë "n'jatjeta" për të cilën i ndjeri kish një theksim të veçantë. Aty pranë gjendet dhe Luigj Gurakuqi, i cili në këtë çështje është, me të vërtetë, "dora e djathtë e Plakut".

Midis gjithë të tjerëve që kanë një emër më shumë a më pak të famshëm, tërheq vëmendjen fytyra e Isa Buletinit. Në fytyrë e në shtat Isa "Begu" përmbledh vetijat e shqiptarit jo më pak në jetën e tij shpirtërore. Të pamët luftëtari, gjithmonë i vrenjtur, kurrë s'i qesh buza pa shkak të rëndë. I gjatë dhe i hollë, trupi është lidhur me dej të hekurt. Dëgjon shumë dhe flet pak; s'përzihet në fjalën e tjetrit, dhe, kur flet, s'ngutet. Ai s'qe njeriu i fjalës, por i punimit a, më mirë, i pushkës. Mund të thuhet për Isa Buletinin vargjet që i ka kushtuar At Fishta Marash Ucit:

*Arm't i kjen baba e nana;
Bab' tagani e nan' breshana;
Vlla e motër dy pistollet;
Dy gjarpnusha prej Stambollet.*

Por askush nuk mund të shikojë Isa Begun, pa vënë re edhe plakun që i rri mbas. Është Babë Dud Karbunara, delegat i Beratit. Mjekra e tij e gjatë dhe e rrallë e tregon, midis të tjerëve, si një fytyrë të huaj. Me një shami të kuqe i fshin, fshehurazi, lotët që rrjedhin kundër vullnetit të tij. Qysh të mos qajë i mjeri plak? Zemra e tij s'mund ta përfshijë gjithë gëzimin e kësaj dite. Një jetë të gjatë e priti këtë çast, për të cilin kish predikuar pa dëshpërim dhe tani e sheh me sy! "Të të falem, o Zot! – thotë Baba Duda. – Për këtë ditë i lutesha Zotit të ma zgjaste jetën. Tani e pashë: mund t'i mbyll sytë..."

Kish kaluar ora nga tre e gjysmë kur u ngrit Ismail Qemali

dhe, ngadalë, me kthjelltësi, tregoi qëllimin e mbledhjes. Përshkrimi i vuajtjeve të shumta të popullit shqiptar nën zgjedhë, përban pjesën e parë të fjalës së kryetarit. Pastaj foli për shtetet e tjera të Ballkanit, qysh u liruan dhe qysh rrojnë dhe përparojnë. Këto fituan miqësinë e shteteve të mëdha dhe rritën fuqinë e tyre aq sa i shpallën luftë Turqisë dhe po e mundin. Po ata s'duan të pushtojnë vetëm viset që janë të tyre. Lakmia e tyre është pa masë dhe përfshin gjithë trashëgiminë e Turqisë në Ballkan, pra, dhe Shqipërinë. Veriga që e mbajti të lidhur Shqipërinë me mbretërinë e Sulltanëve më shumë se 400 vjet, sot është e këputur. Kombi shqiptar, që ka dërguar këtu kaq përfaqësues të ndershëm a mund të durojë të hyjë nën një skllavëri të re, më të keqe se të parën? "Kurrë" e "kurrnjëherë" është përgjegjja e shpejtë që del nga goja e të gjithë burrave.

Dhe Ismail Qemali mbaron duke thënë këto:

Populli shqiptar na zgjodhi e na dërgoi në këtë mbledhje që të këshillohemi për shpëtimin e Atdheut. Shpëtimi është një i vetëm: Liria. Prandaj, duke u mbështetur mbi të drejtat e shenjta dhe mbi dëshirën e vullnetit e patundur të gjithë popullit, na, përfaqësuesit e tij, e shpallim Shqipërinë mbretëri më vehte, të lirë e të pavarur... Të gjithë janë në këmbë. Një "Rroftë Shqipërija" e "Rrnoftë Shqipërija", që del prej të gjithë kraharorëve mbulon fjalët e fundit të Ismail Qemalit. Urimet përsëriten e më s'marrin fund. Një flamur u shfaq në atë çast në mes të odës. Një tjetër flamur i rrëfëhet në dritare popullit që ishte mbledhur në oborr të shtëpisë. Gëzimi ish përshkrojtur nëpër të gjitha fytyrat. Shumë qanin. Qysh mund t'i mbanin lotët duke parë një skenë të tillë: Shqiptarë prej të gjitha viseve, që kurrë s'janë parë njëri me tjetrin; njerëz të cilët gjer dje duke patur fe dhe fis të ndryshëm, shikoheshin si të huaj dhe sot... sot, pas qindra vjetësh, kuptojnë përsëri se janë vëllezër që s'mund të kenë veç një qëllim: Të bashkuar, të mbrojmë nderin e asaj nëne që ka bashkuar sot rreth saj, rreth Flamurit të kuq me shqipen e zezë...

I tëri qyteti kremton. Të gjithë shikojnë me shpresë kohën e pastajme dhe telegrafi i lajmëron botës lindjen e një Shteti të ri.

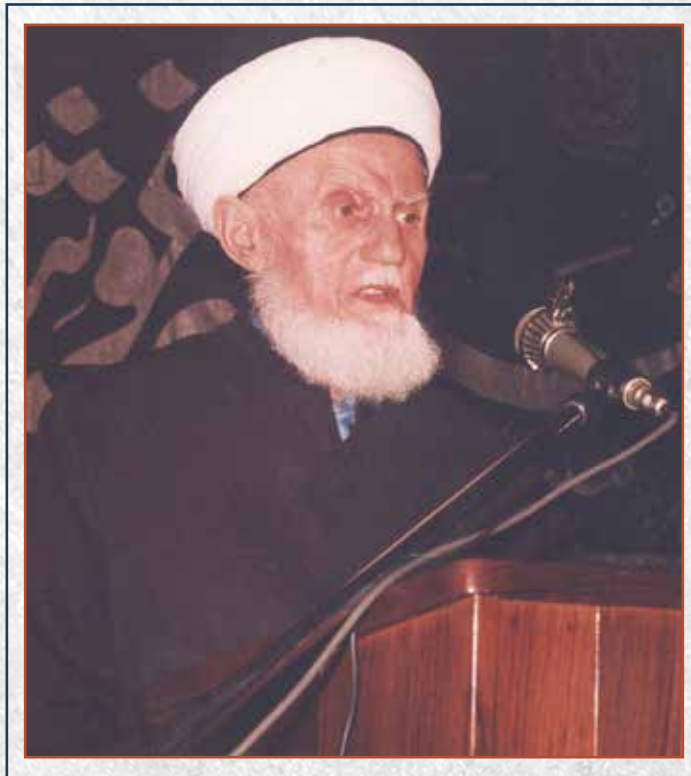
Dhimitër Berati
Revista "Njeriu", Nr. 5, 1942: 8.

Flamuri

Flamuri përmbledh kujtimet e shkuara të një kombi në një gjuhë të pashkruar që mund ta kuptojë syri dhe zemra e çdo njeriu me ndjenja.

Cilat janë kujtimet që shfaq duke vuar, Flamuri ynë? Nuk janë kujtime goditjesh kundra fqinjëve, nuk janë kujtime lakmish edhe rrëmbimesh: janë kujtime vetëmbrojtjeje me mundime të palodhura dhe me trimëri të gjata e të forta që kanë lënë gjurmë në letërsinë e gjithë popujve të qytetëruar. Nga kjo pikëpamje Flamuri ynë, siç është një ata më të vjetrit e botës, është dhe një nga më të drejtët.

Faik Konica

HAXHI HAFIZ SABRI KOÇI (1921-2004)

Kryetari i parë i komunitetit mysliman të shqipërisë pas komunizmit (1921-2004)

Në gjuhën fetare ky lloj njeriu si Hafiz Sabriu quhet Muxhahid, d.m.th. një njeri që shkrin veten për hir të Zotit. Është me të vërtetë një nder që ndodhet në mesin tonë një misionar i tillë, që nuk kurseu as jetën për ruajtjen e shtrirjen e normave morale islame, të luftuara aq egërsisht nga diktatura e shtetit të parë ateist në botë. Ne e falënderojmë për këtë, por shpërblimi i tij do të jetë te Zoti për shërbimin që i ka bërë fesë islame”, do të thonin studiusit për të.¹

Haxhi Hafiz Sabri Koçi lindi më 14 maj të vitit 1921 në 1- Luli, Faik, Dizdari, Islam, Bushati, Nexhmi, “Në kujtim të brezave”, Shkodër, 1997: 625.

fshatin Orenjë të Librazhdit. Babai i tij ishte larguar në kurbet, në Selanik për të përballuar jetën e rëndë. Pa u mbushur ende viti i gëzimit të djalit, erdhi lajmi i kobshëm. Idrizi kishte vdekur dhe Sabriu mbeti jetim.

Kështu filloi një jetë plot vuajtje për familjen. Nënë Zenja mposhti dhimbjen dhe u bë për djalin e vogël jo vetëm nënë e dhembshur, por edhe babë, iu përkushtua rritjes dhe edukimit të të birit.

Vdekja e babait e bëri që në fëmijëri të hershme të hyjë shpejt në jetë, të mësojë e të përballojë vetë vështirësitë e t'i zgjidhë ato mbarë e mirë, si e lyp e drejta e zakoni i mirë e

mësimet fillestare të fesë Islame që kishte marrë në shtëpinë e vet, e shquar për tradita fetare.

Një zotëri nga Shkodra, Kryetari i Komunës, Adem Kastrati, duke e parë zgjuarsinë e Sabriut të vogël 10 vjeç, ia mbushi mendjen nënës Zenjë dhe kushërinjve, që ta dërgonte në Shkodër për të mësuar. Dhe kështu i vetëm, në vitin 1932, filloi një jetë plot sakrificë e vështirësi, jeta e shkollës dhe jeta e punës. Djaloshi i vogël me sjelljen e tij, me devotshmërinë e tij, me përkushtim e mençuri, fitoi shpejt respektin e të gjithëve, e posaçërisht të mësuesit të besimit, Hafiz Muhamedit, i cili ishte edhe myezin në xhaminë e Rusit të Vogël. Hafiz Muhamedi, duke admiruar zërin e tij aq të bukur e lejonte të kryente ndonjëherë detyrën e myezinit. Pasi mori mësimet fillestare të fesë, Hafiz Muhamed Kastrati, duke parë përparimin e shpejtë të Sabriut në mësimet dhe zellin e përpjekjet e tij, u interesua të myderrizi i shquar, Haxhi Muhamed Bekteshi, që ai ta pranonte si nxënës të vetin (talebe). Kështu, me ndihmën e pakursyer të Haxhi Muhamed Bekteshit, i cili e trajton si fëmijën e vet, Sabriu i përkushtohet plotësisht studimeve. Për këtë kohë H. Sabriu thotë: "Me sa mbaj mend unë, kah fundi i vitit tridhjetë Shkodra kishte arritur një zhvillim të madh të fesë... Në fakt, ishte ashtu siç i thonë arabët: "Mehdul el ilmi", djepi i diturisë dhe i kulturës islame".²

Shumicën dërmuese të lëndëve i mësoi te H. Muhamet Bekteshi, ndërsa disa prej tyre, si specialitete të veçanta, si: p.sh. ligjin mbi trashëgiminë dhe Kiraetin (ilustrimin e Kur'anit) e mësoi te Hafiz Sabri Beg Bushati³, ndërsa tefsirin e mësoi te Sheh Qazim Hoxha në periudhën që ishte në Shkodër.⁴

Mbas 15 vjet pune këmbëngulëse, më në fund arrin të marrë diplomën (ixhazetin) nga Hafiz Muhamed Bekteshi. E përkthyer në gjuhën shqipe, diploma (ixhazeti) ka këtë përmbajtje:

"Kjo është formula e diplomës sime me të cilën vëllain tim Për Zotin, Zotninë tonë Sabri Idriz Koçi, i cili është i pajisun me të gjitha cilësitë e alta Islame dhe i plotësoi shkëlqyeshëm të gjitha mësimet teologjike të mbështetuna në Kur'anin e Madhnueshëm dhe në Hadithet e Hazreti Muhamedit (a.s.) të mbështetuna edhe në arsyet mendore filozofike dhe unë nevojtar i varfër tek mëshira e të Madhit ZOT, i qajtur Muhamed Mahmud Beqir Shkodrani (Begteshi).

Data e diplomimit, muaji Rebiul-Evel, ditën e enjte 1370 Hixhri. Muhamet Teufik".

Një vëmendje e veçantë i kushtohet zotërimit të gjuhës arabe, gramatikës dhe sintaksës së saj, që shërbente si bazë për mësimin e Kur'anit, ilustrimin dhe komentimin e tij. Por, duke marrë parasysh se shtrohej detyra e mësimit të Kur'anit përmendësh, për atë që dëshironte të fitonte titullin "Hafiz", vështirësitë shtoheshin, aq më tepër duke marrë parasysh kërkesat e larta që kishte Myderrizi i shquar,

2- Nga intervista e H. H. Sabri Koçit, dhënë gazetës "Elif", mars-prill, 1991, fq. 8, intervistoi në Kajro Muhamed Sylja e Ahmet Ymeri.

3- Luli, Faik-Dizdari, Islam, "Një jetë në shërbim të fesë", Tiranë, 1997: 13.

4- Po aty, fq. 13.

Haxhi Muhamed Bekteshi.

Pas vitit 1939 emërohet imam në një lagje të vjetër të qytetit të Shkodrës, rrëzë kështjellës "Rozafat", në Luguçesme, pastaj në Xhaminë e Bardhë e më vonë në lagjen Dudas. Ai me këmbëngulje u afrua me popullin, u njoh shpejt me burrat e nderuar besimtarë të lagjes, zuri miqësi me ta, për pak kohë ia ndryshoi gjendjen xhamisë, e zbukuroi atë.

Në vitin 1952 emërohet imam në Xhaminë e Rusit të vogël. Hafiz Sabriu plot përkushtim, me përgatitje të lartë fetare, me argumente bindëse, duke rrokur probleme që shqetësonin besimtarët, me fjalën e thjeshtë, por të zjarrtë shtonte radhët e besimtarëve, gjithnjë e më shumë të rinj vinin në xhami e ndiqnin ritet fetare, gjë që binte në kundërshtim të hapur me ideologjinë komuniste, me propagandën e Partisë. Dhe kundërshtimet e goditjet nuk vonuan.

Lidhur me këtë Hafiz Sabriu kujton: "Sekretari i Parë i PPSH-së për rrethin e Shkodrës në atë kohë, me paturpësi vjen e futet në xhami brenda dhe ma nxjerr rininë përjashta, ndërsa kryetari i degës më bën presione nga më të ndryshmet duke më thënë: "Ti je më reaksionari i të gjithë klerikëve, pasi po na e helmon rininë, po ju jep opium, më thotë se duhet të zhvishesha nga petku fetar. Në asnjë mënyrë nuk mund të pranoja diçka të tillë dhe të tërhiqesha nga ajo rrugë që kisha nisur qysh në fëmijëri".⁵

Për ta larguar nga besimtarët e shumtë të Rusit, e transferojnë në xhaminë Plakë, një xhami shumë e njohur, por e vjetër. Nuk ishte lokali ai që i tërhiqte besimtarët. E meremtoi atë, futi ujin brenda dhe e pajisi për bukuri.

Duke parë popullaritetin në rritje të Hafiz Sabriut, organet shtetërore ndërhyjnë dhe e transferojnë në Krujë, gjoja duke e graduar nën/Myfti.

Për ta larguar nga besimtarët, që e ndiqnin kudo, me Dekretin Nr. 534, në bazë të vendimit Nr. 55, datë 23.5.1956 e transferojnë përsëri duke e emëruar Myfti në Kavajë, ku gjeti një mbështetje shumë të ngrohtë nga besimtarët.

Pavarësisht nga vështirësitë e pengesat e shumta, në Kavajë Hafiz Sabriu iu përkushtua detyrës me zell të pasqorë. U zmadhua xhamia e Ali Hajdarit, kurse në fshatrat përreth u ngritën 15 xhami të reja. Veprimtaria ishte shumë e madhe në atë periudhë, në të cilën sa vinte e shtohesh lufta e pushtetit dhe e organeve të sigurimit kundër fesë.

Ai kërkonte të kthehej në Shkodër, por në vend që t'i plotësohej kjo nevojë jetike për të dhe për familjen, e transferojnë në Korçë.

Me kërkesën e besimtarëve të lagjes Rus i Vogël emërohet përsëri imam në Shkodër. Tashmë përvoja e fituar në shërbim të fesë që në moshë të re, kishte arritur pjekurinë dhe Xhamia e Rusit, siç quhej, u bë objekt diskutimesh të ndryshme në familjet e besimtarëve dhe në zyrrat e pushtetit. Populli kërkonte që të kultivohej feja, ashtu siç duhej, ndërsa diktatura gjithnjë e më shumë ashpërsqohej. Të gjitha këtyre u erdhi fundi më 4 qershor 1966, kur i vunë hekurat dhe e arrestuan.

5- Nga kujtimet e Hafiz Sabri Koçit.

Hafiz Sabriu kujton: "Ishte e Xhuma. Pas faljes xhemati po përshëndetej me mua si asnjëherë tjetër. Të gjithë vinin e nuk po largoheshin. Kjo më bëri shumë përshtypje. U përmallova... E me të vërtetë, kjo qe Xhumaja e fundit për mua dhe për besimtarët".⁶

Arrestimi i Hafiz Sabriut ishte një provë e qartë se organet e dhunës nuk lejonin asnjëri, qoftë ky edhe hoxhë apo prift të vepronte i lirë, të shkonte i lirë kundër interesit të politikës së Partisë në fuqi.

Me dënimin e Hafiz Sabriut me akuza të sajuaara synonin të shuanin besimin në fjalën e Zotit, në mësimet e fesë, synonin t'i hapnin shtegun ideologjisë komuniste, synonin të përgatisnin vitin 1967, vit kur u ndalua me forcë e me dhunë besimi, një nga të drejtat më të vjetra, një nga liritë më të shenjta të njeriut.

Tani e priste burgu, puna e rëndë fizike, tortura e shoqëruar me të gjitha mungesat. Qëndroi në burg 20 vjet, 4 muaj e 18 ditë.

Jeta e Hafiz Sabriut është një provë e gjallë durimi e besimi, vullneti e përpjekjeje për jetë a vdekje. "Ashtu ishte shkruar prej Zotit (xh.sh.), shkruan Hafiz Sabriu, të përjetoja të gjithë atë që njeriu nuk ia dëshiron kurrë njeriut. U mbështeta në Zotin..."⁷

Komunistët, të lidhur me pranga e futën në burg, e ai doli vërtetë i moshuar e i lodhur fizikisht, por me shpirt të lirë, shpirtin e zemrën nuk mundën dot t'ia përlunin, besimin në Zotin nuk mundën dot t'ia shuanin, përkundrazi, vuajtja e mjerimi qe një provë për të. E ai fitoi e doli më i fuqishëm.

Më 22 tetor 1986 lirohet nga burgu. Një ditë përmallimi. Kishte hyrë 45 vjeç dhe dilte i moshuar, 65 vjeç. Jashtë e priste gruaja e drobitur nga hallet e jetës, djemtë që i kishte lënë fëmijë e ishin bërë burra. Por një gjë kishte rëndësi, kishte fituar mbi të gjitha të këqijat e mjerimet e burgut.

Ishte mëshira dhe fuqia e të madhit Zot, që pas 50 vjetësh të dalë në dritë e drejta, të shpërblehet gjaku dhe sakrifica e qindra e mijëra shqiptarëve, që vdiqën nën breshërinë e plumbave, që u shkrinë në qelitë e errëta apo lanë rininë e pjesën më të madhe të jetës në kampet e shfarosjes e në burgjet komuniste. Po Zoti i ndihmoi. U mposht me turp diktatura.

"16 nëntor 1990". Kjo ditë nuk erdhi rastësisht. Ishin dëshirat dhe ëndrrat e një populli, të ndrydhura e të heshtura, që gufuan aq vullshëm në ato ditë nëntori. Rinia shkodrane, duke marrë bekimin e prindërve dhe të moshuarve iu përvesh punës.

Atë ditë e gjithë Shkodra ishte në këmbë. Që në orët e para të mëngjesit njerëzit lëviznin nga të gjitha drejtimet: nga ura e Bahçallëkut, nga ura e Bunës, nga Tophana, nga Parruca, nga Perashi, nga Tepja dhe Ajasma po grumbulloheshin në sheshin e xhamisë së Plumbit, në oborret e shtëpive. Lajmi ishte përhapur në çdo familje, në heshtje e vesh më vesh.

Për këtë ngjarje të shënuar për fenë Islame dhe për të gjithë Shqipërinë Hafiz Sabriu ka thënë: Kjo ngjarje më forcoi

edhe më tepër besimin në Zotin e vërtetë që thotë në librin e Tij të shenjtë: "Të pafetë duan e përpiqen me të gjitha mënyrat që të shuajnë dritën hyjnore nga zemrat besimtare të njerëzve, por Zoti ka vendosur që ajo dritë të mos shuhet kurrë". (Kur'ani, 9:32).

Ceremonia e 16 nëntorit 1990 nuk qe thjesht një ceremoni fetare, ajo krahas vlerës së saj të ringjalljes së fesë, mori një karakter të hapur politik. Hafiz Sabriu ka thënë: "S'ka krim më të madh se t'i mbyllësh tjetrit derën e shpirtit, derën e ndërgjegjes e të kujtesës së të Madhit Zot".

Në xhaminë e Plumbit u organizua një mbledhje e vogël nga përmasat, por me një rëndësi të veçantë historike për të ardhmen e Komunitetit Mysliman të Shqipërisë. Në këtë mbledhje, si të themi në ilegalitet, u vendos krijimi i "Bashkësisë Islame Shqiptare" me qendër në Shkodër.

Krijimi i Shoqatës "Bashkësia Islame Shqiptare" dhe miratimi i saj më 23.1.1991, zgjedhja e Këshillit të Përkohshëm, e Kryetarit Hafiz Sabri Koçi dhe sekretarit Z. Mithat Myftia, selia e saj në qytetin nismëtar të Shkodrës, qe një ngjarje me rëndësi që nxiti një veprimtari të dendur fetare në të gjithë Shqipërinë.⁸

Më 14 shkurt 1991 u organizua mbledhja e parë zyrtare me përfaqësues nga të gjitha rrethet që u zhvillua në Pallatin e Kulturës "Ali Kelmendi" në Tiranë. Në këtë mbledhje, pasi u diskutua gjendja dhe mundësitë, u shtrua për miratim statuti dhe programi i Bashkësisë Islame të Shqipërisë dhe u zgjodh kryesia e përbërë nga H. Sabri Koçi, Sali Ferhati, Ramazan Rusheku, Sali Tivari, Ismail H. Muçej.⁹

Kryetar i Këshillit të Komunitetit Mysliman të Shqipërisë u zgjodh me votim unanim Hirësia e tij H. Sabri Koçi.

Haxhi Hafiz Sabri Koçi kishte besim të thellë në fuqinë e Zotit se feja në Shqipëri do të lulëzojë krahas zhvillimit dhe përparimit të Shqipërisë demokratike. Gjithnjë në fjalën e tij mishërohej qartë dhe në mënyrën më të kthjelltë dëshira dhe përkushtimi ndaj fesë dhe atdheut të tij.¹⁰

Pas një jete tepër aktive në shërbim të fesë, besimtarëve dhe të atdheut të tij, Shqipërisë, më 18 qershor 2004, Haxhi Hafiz Sabri Koçi u nda nga kjo jetë materiale për të vazhduar udhëtimin e tij të përgjeshëm në prezencën e Krijuesit të tij, Allahut të Madhërueshëm.

Ai është vlerësuar nga shumë personalitete vendase dhe të huaja. H. Hafiz Sabriu është dekoruar me titullin "Qytetar Nderi" nga këshillat bashkiak të Tiranës dhe Shkodrës.

Figura e tij e nderuar është bërë tematikë simpoziumesh dhe panelesh në shumë aktivitete të Komunitetit Mysliman të Shqipërisë në qendër dhe rrethe. H. Hafiz Sabri Koçi do të mbetet një figurë e paharruar e Islamit në Shqipëri.

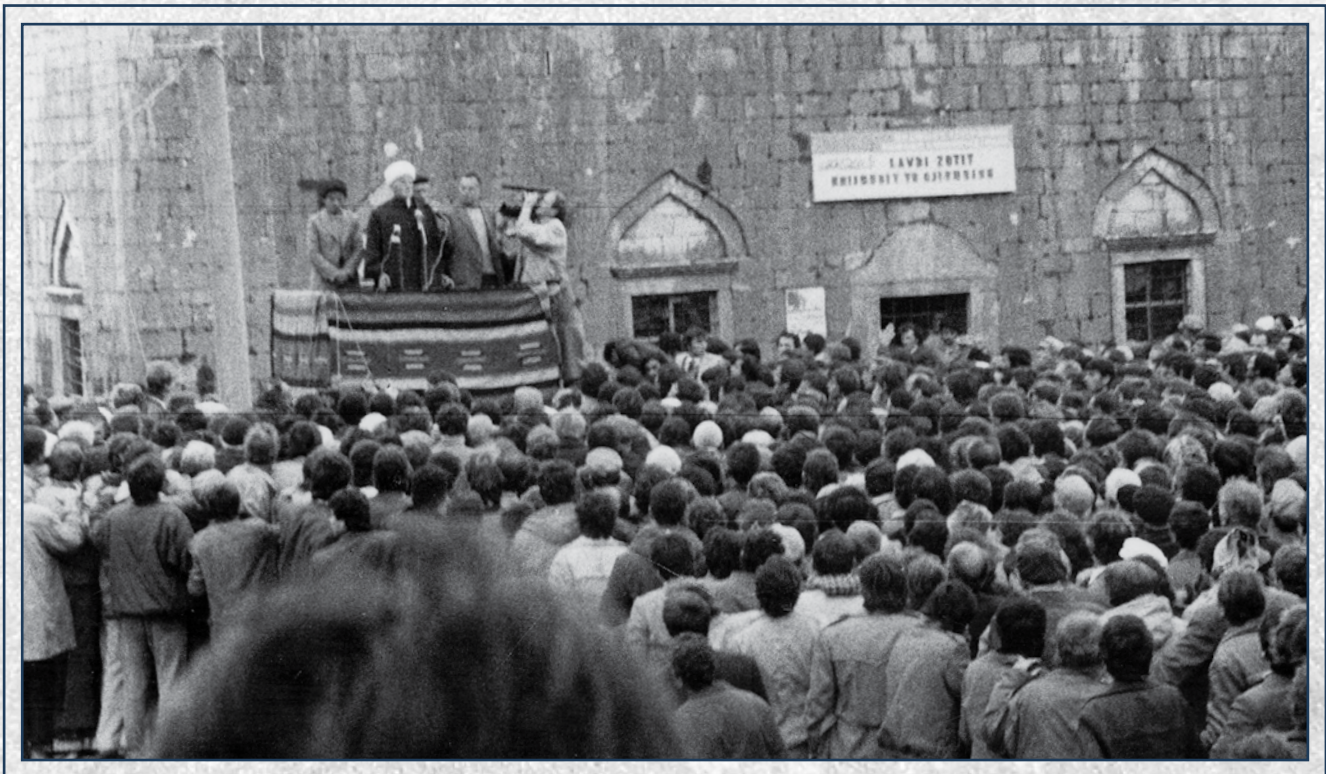
8- Luli, Faik-Dizdari, Islam, "Një jetë në shërbim të fesë", Tiranë, 1997: 79.

9- Tivari, Salih, Arritjet trivjeçare të Komunitetit Mysliman të Shqiptar, në gazetën "Drita Islame", viti III, nr. 1 (44), janar 1994: 1.

10- Luli, Faik, Dizdari, Islam, Bushati, Nexhmi, "Në kujtim të brezave", Shkodër, 1997: 625-648.

6- Kujtime të H. Sabri Koçit, blloku nr. 1. fq. 11-12.

7- Intervistë me H. Sabri Koçin, dhënë revistës "El Hilal", botim special, Shkup 1991: 11.

Sekreti i një martese të lumtur

Jetojmë në një kohë ku martesa konsiderohet diçka e tepërt dhe divorci është kthyer në një zgjedhje të çastit, i pavlerësuar në mënyrën e duhur. Kohët e fundit numri i divorceve është rritur në mënyrë të frikshme dhe ky fakt sigurisht që lidhet me shumë faktorë.

Familjet në ditët e sotme sakrifikojnë shumë në edukimin dhe shkollimin e fëmijëve të tyre duke servitur para fëmijëve kushtet më të mira të mundshme dhe duke marrë përsipër më shumë përgjegjësi të panevojshme. Në momentin kur princi apo princesha e shtëpisë martohen dhe krijojnë familjet e tyre, hasin në vështirësi në marrjen përsipër të përgjegjësive. Në vend të krijimit të 'ne'-së ato vazhdojnë të përdorin fjalën 'unë' dhe vitet e para të martesës shndërrohen në beteja të zhurmshme të vendosjes së përparësisë. Këto beteja e mosmarrëveshje sa vijonë e shtohen me kalimin e kohës.

Cila është formula e një martese të lumtur? Si mund të formojmë një martesë të shëndetshme?

Në përgjithësi njerëzit vendosin të martohen pa u menduar mirë dhe pa analizuar sic duhet veçori si: të jesh i aftë të krijosh empati, të kesh aftësi të mira komunikuese, aftësi në zgjidhjen e problemeve, në menaxhimin e krizave, të mbash nën kontroll zemërimin, të jesh tolerant, të pranosh ndryshimet dhe të jesh sa më elastik si rrjedhojë martesat nuk zgjasin shumë.

Në një martesë të shëndetshme të rinjtë duhet të analizojnë shumë kritere dhe jo të bazohen vetëm në një apo dy prej tyre. Megjithatë mund të ndihen të gatshëm nga ana fizike të dyja palët duhet të vlerësojnë njëri-tjetrin

në arritjen e pjekurisë martesore dhe sesa janë të gatshëm në ndërmarrjen e një hapi kaq të rëndësishëm. Me maturi martesore kuptojmë moshën, edukimin, kulturën dhe përshtatshmërinë sociale. Gabimi i përbashkët i shumë çiftëve është që bazohen thjesht te dashuria për të marrë vendimin e martesës. Afati i një dashurie të bazuar në pasion dhe në tërheqjen fizike nuk është më shumë se dy vite. Edhe në rast se martohen duke thënë se unë do martohem me njeriun që dua, nuk ka rëndësi familja e tij shohim se përballen me zhgënjim. Një çift i sapo martuar mbart me vete vlerat, kulturën dhe këndvështirimin e familjeve përkatëse.

Para martesës secili partner duhet të flasë hapur rreth pritshmërive që ka duke vlerësuar mire familjen nga ka ardhur. Ka raste kur të rinjtë nuk flasin fare për pritshmëritë që kanë duke menduar se edhe pala përballë ka të njëjtën pritshmëri. Ose njëri partner vëren diçka që nuk i pëlqen tek pala tjetër por e anashkalon me mendimin e ndryshimit të tij pas martesës. Fatkeqësisht personi nuk ndryshon pas martesë dhe si rrjedhojë pritshmëritë nuk përputhen me njëra tjetrën.

Si të veprojmë për të mbajtur të freskët dashurinë e interesin në familje?

Koncepti familje është dëmtuar shumë dhe nga ndikimi i medias dhe faktorëve të jashtëm. Në vend të krijimit të një uniteti në familje po vlerësohet më shumë individualizmi dhe egoizmi. Është rritur një brez me të cilin kur flitet për të drejta nënkupton vetëm të drejtat e tij dhe kur flitet për respect kërkon vetëm respect nga të tjerët.

Fatkeqësisht largimi nga vlerat shpirtërore çon në largimin e familjes nga klima e qetësisë e harmonisë. Në martesë nuk ka vend për egoizëm dhe unitet në të njëjtën kohë. Ditëve të sotme vendin e vëzhguesit të të drejtave të njeriut, vlerësuesit të respektit e tolerances e kanë zënë dëshirat individuale, kënaqësia me vlerat materiale dhe mendimi se lumturia mund të arrihet vetëm me të mirat materiale. Si rrjedhojë familja shndërrohet nga një port i sigurt ku ne gjejmë qetësi e mbështetje në një vend të ftohtë ku mblidhemi për të kaluar kohën.

Pikët e përbashkëta të një martese të lumtur

Studimet e fundit tregojnë se martesat afatgjata në kohë kanë këto pika të përbashkëta:

Këndvështrimet e partnerëve janë pozitive dhe të ngjashme.

Në martesat e lumtura partnerët pranojnë ndryshimet e njëri-tjetrit.

Nuk grinden duke cënuar e ofenduar palën përballë por bëjnë një debat produktiv.

Bashkëshortët nuk mbajnë mëri.

Kanë një jetë aktive seksuale.

Problemet që lindin nga jetesa e përbashkët si menaxhimi i parasë, edukimi i fëmijëve, punët e shtëpisë, ndarja e përgjegjësive, planet e pushimeve etj., i zgjidhin bashkërisht dhe në mënyrë efektive.

Janë shokë të mirë.

Kanë një lidhje të fortë emocionale.

Pëlqejnë bisedat e ngrohta me njëri-tjetrin.

Kalojnë kohën bashkë dhe zhvillojnë aktivitete të ndryshme bashkë.

Disa këshilla për kandidatët për martesë

Sugjerimet për të rinjtë anojnë në anën e zotërimit të një pjekurie, maturie martesore dhe në qartësimin e pritshmërive që kanë nga martesja.

Të përgatitesh për martesë:

Të jesh i gatshëm për të marrë përgjegjësi.

Të kesh një komunikim të mirë.

Të kontrollosh zemërimin.

Të zgjidhësh debatet e mosmarrëveshjet.

Të jesh elastik e tolerant.

Të jesh i duruar.

E rëndësishme është të zotërojnë cilësitë e mësipërme dhe të respektojnë ndryshimet e palës përballë, të ekuilibrojnë mosmarrëveshjet për një martesë sa më të shëndetshme.

Kandidatët duhet të flasin qartë rreth martesës, pritshmërive, roleve të burrit e gruas. Sigurisht që një martesë nuk është e mundur pa dashuri por edhe dashuria nuk është e mjaftueshme për një jetëgjatësi martesore. Krahas dashurisë duhet të kemi respektin, dhembshurinë, tolerancën dhe përgjegjshmërinë.

Mos të harrojmë se vendimi i martesës është një vendim i cili do të ndikojë në brezat e ardhshëm. Me shpresën e krijimit të familjeve e brezave të qetë e të shëndetshëm.

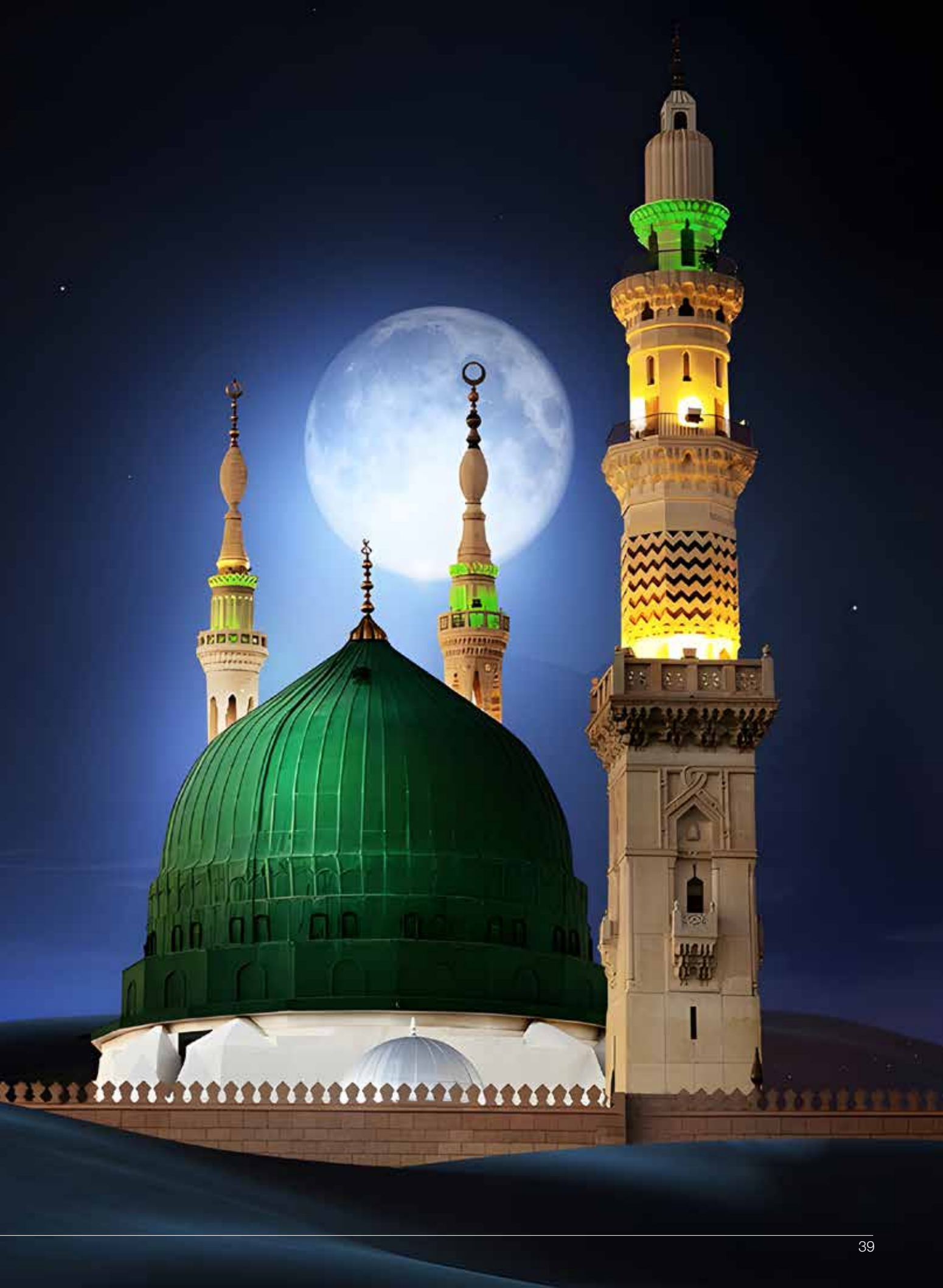
Për ty o Resul-Allah

Para Islamit, një gjendje e vështirë.
Bota kishte vite, e zhytur në errësi.
Allahu zbriti paqen, me të një xhevahir,
dërgoi Muhammedin, njeriun më të dli.
Nëna e tij e Emine, një ëndërr e shikon.
Sikur nga trupi i saj, një dritë i buron.
Vendin rreth e qark, kjo dritë e zburonte,
madje gjerë në Sham, tërë vendin e ndriçonte.

U shua edhe zjarri, që mbante Persia,
Allahu jepte shenja, vazhdonte mrekullia.
Në atë kohë se dinin, q ai ishte fëmia,
që shumë vite më pas, me të do krenohet njerëzia.
Që kur ishte i vogël, nëna i tregoi:
ushtrinë e elefantit, si Zoti e shkatërroi?
Si Qaben e bekuar, prej tyre e shpëtoi?
madje dhe për gjyshin, që mbretin kundërshtoi.
Me nënën në Medine, te dajallarët shkoi.
Por rrugës për kthim, nëna jetë i ndërroi.
Tash pa nën e baba, me gjyshin qendroi
Dashuria e gjyshit, dhimbjen ja zvogëloi.
Gjyshi kur po vdiste, e la amanet:
Muhammedin e vogël, te xhaxhai i vet.
Për një pjesë të jetës, do qëndronte i qetë.
Xhaxhai shumë e donte, për të ishte i shtrenjët.
U rritë Muhammedi, si një burr i nderuar.
Idhujt për mbi Qabe, kurrë si ka besuar.
Kur në shpellën Hira, qëndronte i vetmuar.

I zbriti Xhebraili, me Islam për ta njoftuar.
Një tjetër rrjedhë e jetës, Profetit i filloi:
Allahu me Islam, robin e nderoi.
Zemrën më të mirë, Allahu e veçoi;
në të zbriti Kur'an-in, botën e shpëtoi.

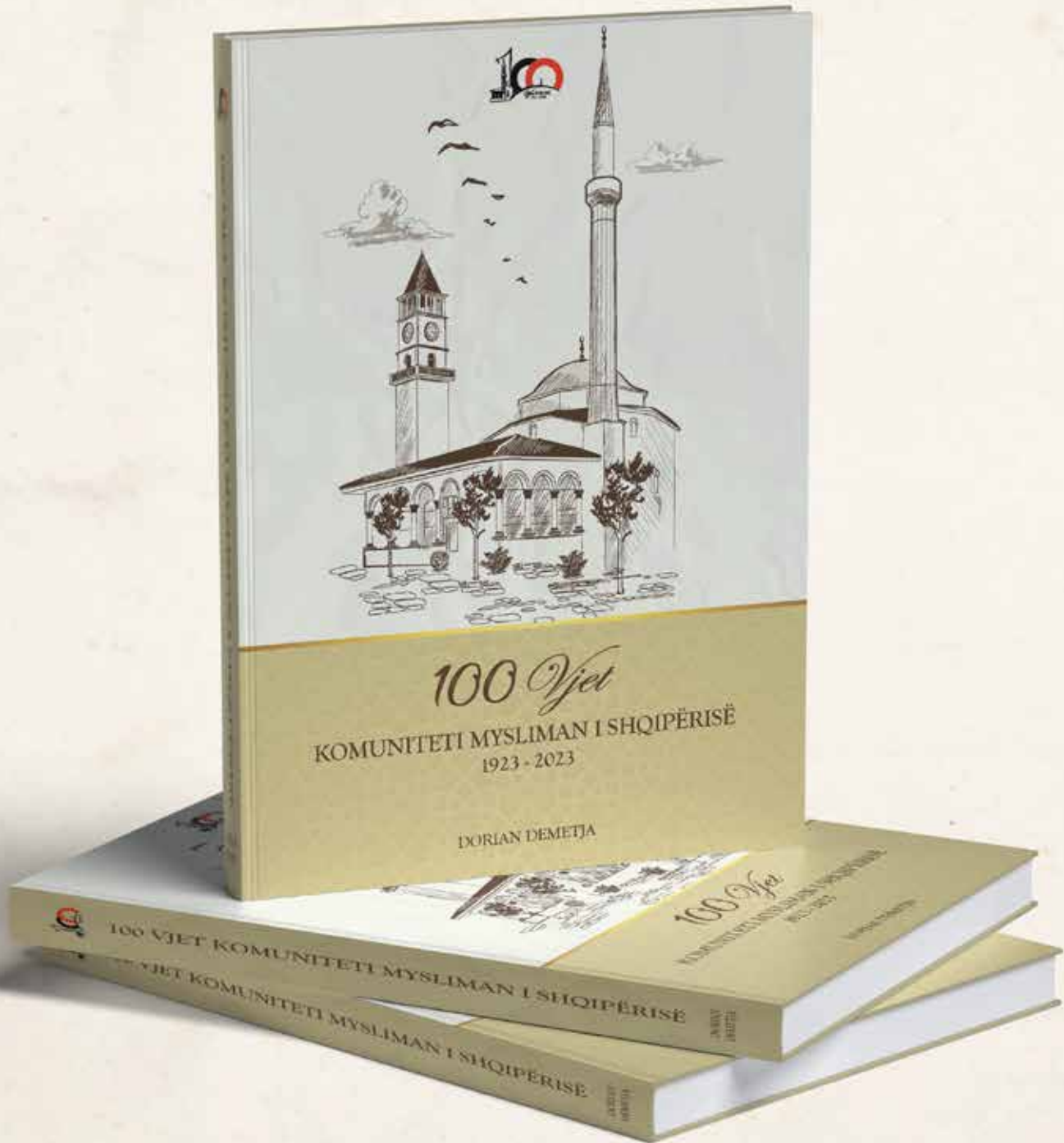
Me shpalljen e Profetit, që të gjithë reagon:
shumë i ndenjën afër, të tjerë e kundërshtuan.
Donin që ta vrisnin, me vite e luftuan.
Caktimin e Krijuesit, dot jo, se ndaluan.
Pas 10 vitesh sprovë, vazhdonte, i duruar.
Për fenë e Allahut, me shpirtë duke luftuar.
Allahu kish vendosur, zemrën për t'ja qetësuar,
udhëtimin më të bukur, për të e kish planifikuar.
U nis për Palestinë, Profetët i takoi.
I falën dy rekate, pastaj drejtë qiellit shkoi.
7 qiej me radhë, Profeti vizitoi.
Allahu me së miri, Atë e nderoi.
3 vite më von, u nisë për në Medinë.
Bashk me besimtarët, e ndërjuan xhaminë.
Sëbashku po luftonin, të gjithë për një qëllim.
Islami të lartësohej, dhe të ketë lirinë.
Shumë luftra u zhvilluan, dhe kohët shpejt kaluan.
Sëbashku besimtarët, Islamit e forcuan.
10 vite më von, Mekën e çliruan.
Islamit madhështor: të gjithë me zemër e pranuan.

BOTIMET KMSH

MUND T'I GJENI PRANË LIBRARISË "MIQTË E LIBRIT"

WWW.KMSH.AL

BOTIM I RI